

Tampere Nurmi-Sorila

Tampere Nurmi-Sorilan
osayleiskaava-alueen
arkeologinen
täydennysinventointi
2010

Kirsi Luoto

Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö
2010

Tampere Nurmi-Sorilan
osayleiskaava-alueen arkeologinen
täydennysinventointi 2010

Kirsi Luoto

Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö
2010

ARKISTOTIEDOT

Tutkimuksen nimi:	Tampere, Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologinen täydennysinventointi 201
Kunta/kylä/fila:	Tampere/ Nurmi, Sorila, Palo/-
Tutkimuksen laji:	Arkeologinen inventointi
Kohteiden ajoitus:	historiallinen aika
Peruskarttalehti:	2123 12
Sijainti, tutkimusalueen äärikoordinaatit:	x = 6824 650 – 6829 490 y = 2493 920 – 2499 150 P = 6828 550 – 6833 200 I = 3334 430 – 3339 700 Z = 95 - 140m mpy
Tutkimuslaitos:	Pirkanmaan maakuntamuseo/ Kulttuuriympäristöyksikkö
Kenttätyönjohtaja:	FM Kirsi Luoto
Kenttätyöaika:	23.6.2010, 31.8. - 8.9.2010 ja 3.12.2010
Tutkitun alueen laajuus:	-
Tutkimusten kustantaja/ tutkimuskustannukset:	Tampereen kaupunki 7020 euroa (+ alv)
Löydöt:	-
Digitaaliset kuvatallenteet:	Tampere, Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen täydennysinventointi 2010, Kirsi Luoto: digitaalikuvat cd:llä Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistossa. Digitaaliset kuvatallenteet Tampereen museoiden KuvaSiiri-tietokannassa: KYY 53: 1 - 28.
Aikaisemmat tutkimukset:	Teija Nurminen & Ulla Rajala 1994 inventointi Kalle Luoto 2006 inventointi
Raportin sivumäärä:	129 sivua

Liitteet:

Liite 1. digitaalikuvaluettelo
Kartta 1. Inventointialueen sijainti, MK 1: 40 000
Kartta 2. Tutkitut alueet, MK 1: 22 000
Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet,
MK 1: 178 000
Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000
Kartta 5. Kohteet 2, 13, 20, 21 sekä osa kohteista 12, 15,
MK 1: 3000
Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000
Kartta 7. Kohteet 4, 5, MK 1: 3000
Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000
Kartta 9. Kohde 8 ja vuoden 2006 (Luoto Kalle) inventoinnissa
tarkastettu kohde Myllylampi (1000008708), MK 1: 3000
Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18 ja osa kohteesta 15, MK 1: 3000
Kartta 11. Kohde 11 ja osa kohteesta 15, MK 1: 4000
Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20 sekä osa kohteesta 15,
MK 1: 4000
Kartta 13. Kohteet 13, 14 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000
Kartta 14. Kohteen Nurmi (Nurmis) alueella havaitut rakenteet,
MK 1: 1500

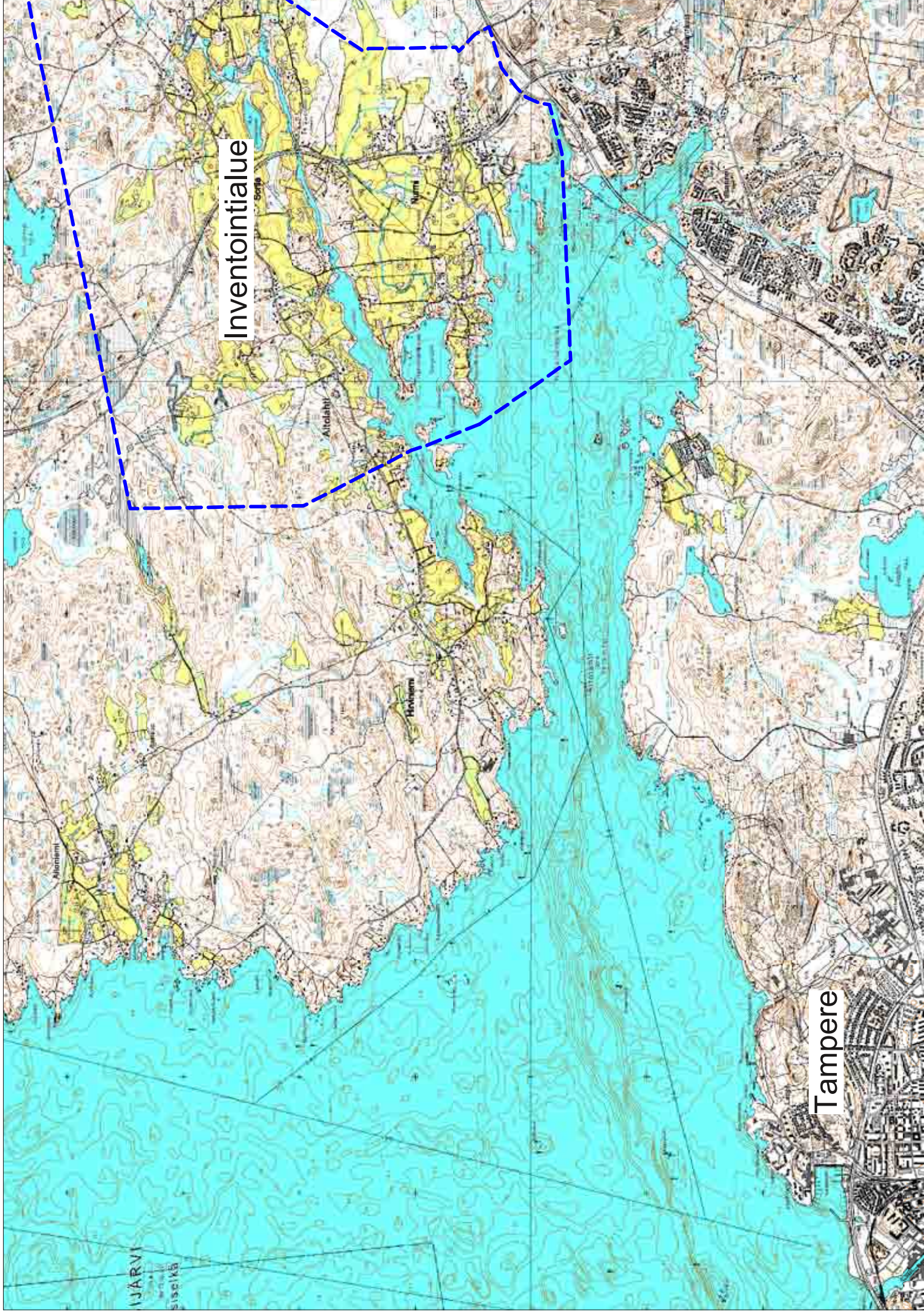
Raportin säilytyspaikka:

Alkuperäinen raportti Pirkanmaan maakuntamuseon
kulttuuriympäristöyksikön arkistossa.

Tiivistelmä

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti kesällä ja syksyllä 2010 Tampereen Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologisen täydennysinventoinnin. Inventointi liittyi alueelle laadittavaan kaavaan ja siinä tarkastettiin kaava-alueella sijaitsevat historiallisen ajan muinaisjäännökset vuonna 2009 voimaan tulleiden muinaisjäännösten suojeluohjeiden mukaisesti. Inventoinnissa keskityttiin erityisesti alueen asutus- ja elinkeinohistoriallisten kohteiden tarkastamiseen. Lisäksi inventoinnissa tarkasteltiin alueella olevaa historiallista tiestöä.

Inventoinnin kenttätyöt tehtiin kahdessa vaiheessa 23.6. ja 31.8. - 8.9.2010 ja jälkityöt syksyn 2010 kuluessa. Lisäksi 3.12.2010 tehtiin vielä yhden päivän mittainen tarkastus, jossa käytiin läpi osa historialliseen tiestöön liittyvistä kohteista. Inventoinnin kenttätyöt teki FM Kirsi Luoto ja hankkeen valvojana toimi FM Ulla Lähdesmäki Pirkanmaan maakuntamuseosta. Inventoinnin kustannukset olivat 7020 euroa (+ alv) ja niistä vastasi Tampereen kaupunki. Inventoinnissa havaittiin yhteensä 14 uutta historialliselle ajalle ajoittuvaa kiinteää muinaisjäännöstä. Näistä kuusi oli historiallisia kylänpaikkoja, kaksi historiallista myllynpaikkaa ja loput historiallisia kulkuväyliä. Niin sanottuja muita kohteita, eli kohteita, jotka eivät täytä kiinteille muinaisjäännöksille asetettuja kriteereitä, mutta joilla on kulttuurihistoriallista tai muistoarvoa löytyi inventoinnissa yhteensä yksitoista kappaletta.

Inventointialue

Tampere

UJARVI
SISEIKKÖ

Altonen

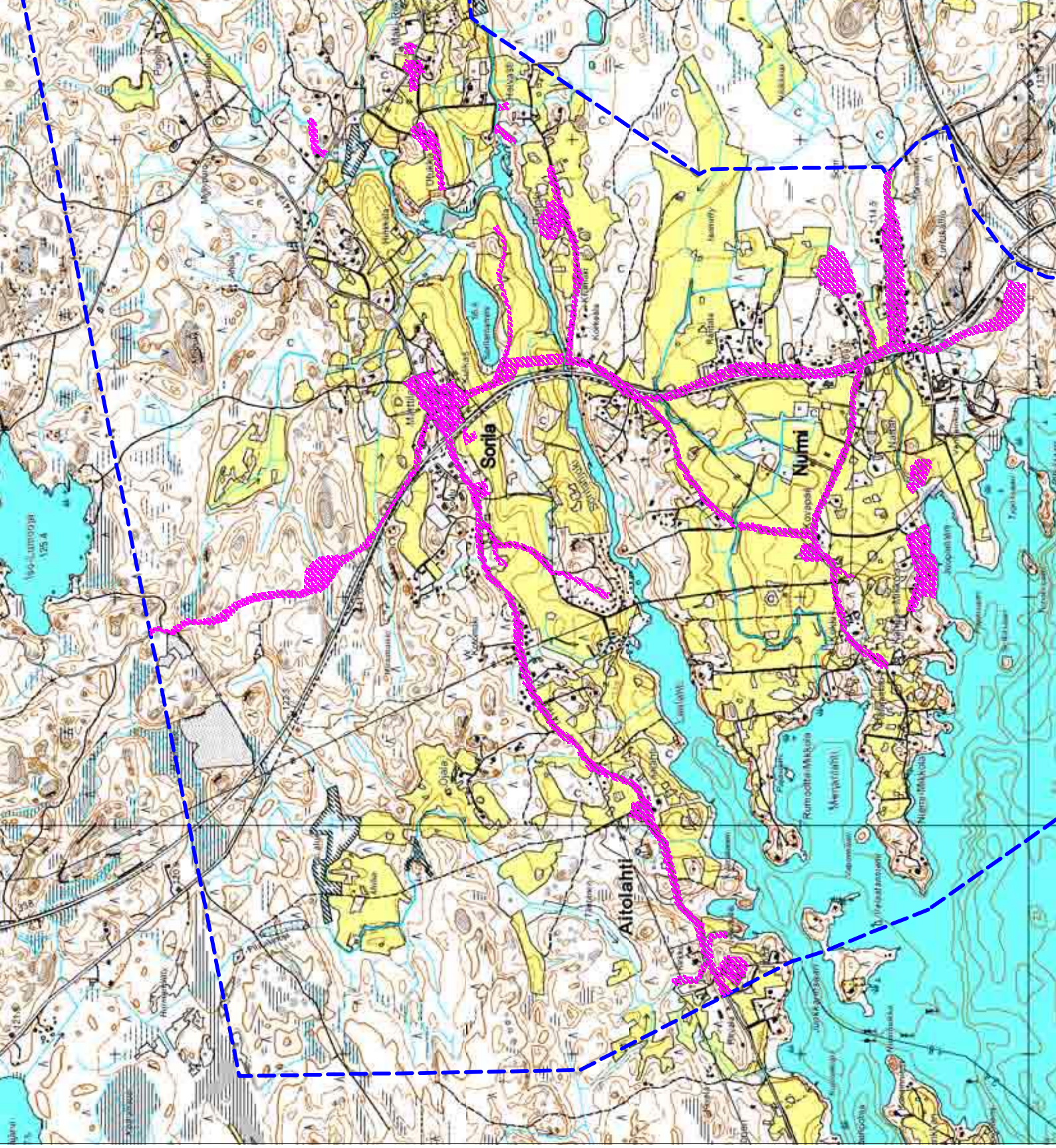
Hövelin

Altolahki

Nurmi

Sorsio

ssa tutkittu alue

Sisältö

Johdanto	1
Hankealue	1
Aikaisemmat tutkimukset	1
Menetelmät	2
Tulokset	2
Yhteenveto	3
Lähteet	4
Luettelo arkeologisista kohteista	6
Kohdekuvaukset	8
Kiinteät muinaisjäänneökset	8
Muut kohteet	89
Liitteet	
Liite 1. Digitaalikuvaluettelo	
Kartat	
Kartta 1. Inventointialueen sijainti, MK 1: 40 000, kartta tiivistelmälehden jälkeen	
Kartta 2. Tutkitut alueet, MK 1: 22 000, kartta tiivistelmälehden jälkeen	
Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 178 000, kartta sivulla 7	
Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 5. Kohteet 2, 13, 20, 21 sekä osa kohteista 12, 15, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 7. Kohteet 4, 5, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa,	
Kartta 9. Kohde 8 ja vuoden 2006 (Luoto Kalle) inventoinnissa tarkastettu kohde Myllylampi (1000008708), MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18 ja osa kohteesta 15, MK 1: 3000, kartta raportin lopussa	
Kartta 11. Kohde 11 ja osa kohteesta 15, MK 1: 4000, kartta raportin lopussa	
Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000, kartta raportin lopussa	
Kartta 13. Kohteet 13, 14 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000, kartta raportin lopussa	
Kartta 14. Kohteen Nurmi (Nurmis) alueella havaitut rakenteet, MK 1: 1500, kartta raportin lopussa	

Johdanto

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti kesällä ja syksyllä 2010 Tampereen Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologisen täydennysinventoinnin. Inventointi liittyi alueelle laadittavaan kaavaan ja siinä tarkastettiin kaava-alueella sijaitsevat historiallisen ajan muinaisjäännökset vuonna 2009 voimaan tulleiden muinaisjäännösten suojeluohjeiden mukaisesti. Inventoinnissa keskityttiin erityisesti alueen asutus- ja elinkeinohistoriallisten kohteiden tarkastamiseen. Lisäksi inventoinnissa tarkasteltiin alueella olevaa historiallista tiestöä.

Inventoinnin kenttätyöt tehtiin kahdessa vaiheessa 23.6. ja 31.8. - 8.9.2010 ja jälkityöt syksyn 2010 kuluessa. Lisäksi 3.12.2010 tehtiin vielä yhden päivän mittainen tarkastus, jossa käytiin läpi osa historialliseen tiestöön liittyvistä kohteista. Inventoinnin kenttätyöt teki FM Kirsi Luoto ja hankkeen valvojana toimi FM Ulla Lähdesmäki Pirkanmaan maakuntamuseosta. Inventoinnin kustannukset olivat 7020 euroa (+ alv) ja niistä vastasi Tampereen kaupunki.

Inventointialueella sijaitsee vuoden 2006 (Luoto Kalle) inventoinnissa löydetty historiallisen ajan myllynpaikka Myllylampi (1000008708). Kohdetta ei tarkastettu kesän 2010 inventoinnissa ja sen muinaisjäännösstatus on vuoden 2006 inventoinnissa ehdotetun mukainen.

Hankealue

Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alue sijaitsee Tampereen koillisosassa (Kartta 1). Etelässä inventointialue rajautuu Tampereelta Jyväskylään johtavaan valtatie 9:ään ja lännessä Näsijärven Aitolahden Niihamanselkään. Luoteisosassa alue käsittää Aitolahden vanhan kirkon rajautuen pohjoisessa Teiskon kyliin ja idässä Kangasalan kuntaan. Inventointialue on osa vanhaa Aitolahden kuntaa, joka sittemmin vuonna 1966 liitettiin osaksi Tampereen kaupunkia. Aitolahti kuului Messukylän seurakuntaan aina vuoteen 1924 saakka. Aitolahden maarekisterikylistä inventointialueeseen kuuluvat Nurmi Sorila, Laalahti ja Palo. Alueen keskellä kulkee itä-länsisuunnassa Sorilanjoki ja pohjois-etelä-suunnassa alueen halkaisee Kaitavedentie.

Inventointialueen ympäristö on leimallisesti ihmisen toiminnan synnyttämää kulttuurimaisemaa, jossa on ennen kaikkea nähtävissä perinteisen elinkeinon, maanviljelyksen, merkit. Peltovainiot, vanha rakennuskanta ja vanhoilla sijoillaan kumpuilevassa maisemassa mutkittavat tiet luovat alueelle ominaisen vanhan kulttuurimaiseman tunnun. Alueen pohjoisosa on harvaksen asuttua metsäaluetta asutuksen keskittyessä vanhojen historiallisten kylänpaikkojen tuntumaan Näsijärven ja Sorilanjoen tuntumaan. Alueen rakennuskulttuurin erityispiirteinä voidaankin pitää satoja vuosia vanhojen talonpaikkojen suurta määrää (Jaakola 2008, 10).

Aikaisemmat tutkimukset

Nurmi-Sorilan aluetta on aiemmin arkeologisesti inventoineet Teija Nurminen ja Ulla Rajala vuonna 1994 Tampereen kaupungin inventoinnin yhteydessä sekä Kalle Luoto vuonna 2006 Nurmi-Sorilan osa-yleiskaavahankkeen johdosta. Koska historiallisen ajan

kiinteiden muinaisjäännösten suojeluun liittyvät ohjeet uudistettiin vuonna 2009, katsottiin erillinen, nimen omaan historiallisen ajan asutus- ja elinkeinohistoriallisiin kohteisiin keskittyvä arkeologinen inventointi alueella tarpeelliseksi. Nurmi-Sorilan aluetta on käsitelty myös Tampereen kaupungin yhdyskuntapalveluiden suunnittelupalveluiden tuottamassa Aitolahden kulttuuriympäristöinventoinnissa vuodelta 2007.

Menetelmät

Inventoinnin esityövaiheessa tutustuttiin aluetta koskevaan vanhaan karttamateriaaliin. Alueen maarekisterikyliin (Nurmi, Sorila, Llaalahti ja Palo) liittyvä 1700-luvun isojakokartta-aineisto oli aiemmin Aitolahden kulttuuriympäristöinventoinnin yhteydessä hankittu Kansallisarkistosta digitaalisessa muodossa Tampereen kaupungille ja tätä aineistoa oli mahdollisuus hyödyntää myös kesän 2010 inventoinnin esityövaiheessa. Kartat oli Tampereen kaupungin yhdyskuntapalveluiden suunnittelupalveluiden yleiskaavoituksessa myös asemoitu peruskartoille, mutta käytännössä kaikkien jo asemoidut kartat asemoitiin uudelleen inventoinnin esityövaiheessa käyttäen apuna PhotoShop- ja MapInfo-tietokoneohjelmia. Kartoista kävi vanhojen kylänpaikkojen lisäksi ilmi myös kylien myllyjen paikat sekä alueen isojakokartoituksen aikainen tiestö.

Inventoinnin esityövaiheessa tutustuttiin myös aluetta käsitteleviin aiempiin arkeologisiin tutkimuksiin (Nurminen & Rajala 1994; Luoto 2006) sekä Aitolahden kulttuuriympäristöinventoinnin (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2006) tuloksiin. Aluetta koskeviin paikallishistoriateoksiin (Arajärvi 1954; Alhonen, Salo, Suvanto & Rasila 1988) tutustuttiin niin ikään inventoinnin esityövaiheessa. Kartta-analyysin ja paikallishistorioiden perusteella tarkastettavat kohteet hahmottuivat selkeiksi jo inventoinnin esityövaiheen aikana. Inventoinnissa tarkastetut alueet käyvät ilmi kartasta 2.

Kentällä pääasiallisena menetelmänä oli kohteiden silmämääräinen havainnointi. Koekuoppia ei pääsääntöisesti yhä asuinkäytössä olleille kylänpaikoille kaivettu. Kohteet dokumentoitiin kirjoittamalla niistä tarkat muistiinpanot, valokuvaamalla digitaalikameralla sekä tallentamalla kohteiden ja niihin mahdollisesti liittyvien maanpäällisten rakenteiden sijainnit gps-paikantimen (Magellan SporTark) avulla. Maastomittaukset tehtiin käyttäen apuna kela- ja nivelmittoja.

Inventoinnin jälkityövaiheessa kenttäkartat piirrettiin puhtaaksi MapInfo-tietokoneohjelmalla ja digitaalikuvat talletettiin cd:llä Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistoon sekä osittain digitaalisena Tampereen museoiden KuvaSiiri-tietokantaan. Kansallismuseon kokoelmiin luetteloitavia löytöjä ei inventoinnin yhteydessä saatu.

Tulokset

Inventoinnissa havaittiin yhteensä 14 uutta historialliselle ajalle ajoittuvaa kiinteää muinaisjäännöstä. Näistä kuusi oli historiallisia kylänpaikkoja. Inventoinnissa löydetty kylätonttikohteet ovat 1. Laalahti (Laiialax), 2. Sorila (Sorrila), 3. Nurmi (Nurmis), 4.

Partola (Pardola), 5. Palo (Pahlo) sekä 6. Palo (Pahlo) Rentto. Kohteiden edessä oleva numero viittaa kohteen inventointinumeroon. Lisäksi tarkastettiin yksi historiallisen ajan kylänpaikka, Sorilan kylään kuulunut, mutta siitä yksittäisenä tonttina hieman erillään sijainnut Peukusen tontti (kohde 20. Sorila (Sorrila) Peukunen. Tämä kohde osoittautui kuitenkin kuuluvaksi kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusluokkaan 3. Kylätonttien lisäksi inventoinnissa havaittiin kaksi historiallista myllynpaikkaa, jotka täyttivät kiinteän muinaisjäännöksen kriteerit. Nämä kohteet olivat 5. Holvasti sekä 8. Myllymoisio.

Edellisten lisäksi kiinteiksi muinaisjäännöksiksi arvoitettiin myös kuusi historiallista tiekohdetta. Kaikki kuusi kohdetta ovat osia samasta, vähintään 1600-luvulla samoilla sijoilla kulkeneesta ja kaksi pitäjää yhdistäneestä Messukylä - Ruovesi -tiestä. Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat kohteet Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Lisäksi inventoinnissa mainitaan kyseinen tie kokonaisuudessaan niin kutsuttuna "muuna kohteena" 15. Messukylä - Ruovesi. Nurmin kylästä Kangasalle vienyt tielinja on puolestaan inventoinnin muu kohde numero 16. Nurmi - Kangasala Nurmi. Kohteet on nimetty Museoviraston ohjeistuksen mukaisesti siten, että nimestä käy ilmi kohteeseen liittyvä historiallinen tielinjaus sekä kylä, jonka alueella kohde nykyään sijaitsee.

Niin sanotuiksi muiksi kohteiksi, eli kohteiksi, jotka eivät täytä kiinteille muinaisjäännöksille asetettuja kriteereitä, mutta joilla on kulttuurihistoriallista tai muistoarvoa ovat inventoinnin kohteet numero 15 - 25. Kohteiden joukossa on edellä mainittujen kahden tiekohteen lisäksi kaksi vesimyllynpaikkaa (23. Tiikko 1 ja 24. Tiikko 2), kolme viljelyrauniokohdetta (18. Aitoranta, 21. Jokivalkamantie ja 25. Tuomisto). Historiallisia asuinpaikkoja muihin kohteisiin lukeutuu kaksi eli numerot 19. Kovapäa ja 22. Tiikonniemi. Lisäksi tarkastettiin yksi ennestään tunnettu kohde, kivinen rakennuksenpohja ja nauriskuoppakohde 17. Juoponlahti 2.

Inventoinnin tuloksista on havaittavissa historiallisen ajan kylänpaikkojen ja toisaalta historiallisten kulkuväylien runsas määrä kiinteinä muinaisjäännösinä. Kaiken kaikkiaan inventoinnissa tarkastettiin kohteita useista eri muinaisjäännöstyyppiryhmistä. Aikaväli, jolle kohteet ajoittuvat on keskiajalta aina 1900-luvun alkuun.

Yhteenveto

Pirkanmaan maakuntamuseo suoritti kesällä ja syksyllä 2010 Tampereen Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologisen täydennysinventoinnin. Inventointi liittyi alueelle laadittavaan kaavaan ja siinä tarkastettiin kaava-alueella sijaitsevat historiallisen ajan muinaisjäännökset vuonna 2009 voimaan tulleiden muinaisjäännösten suojeluohjeiden mukaisesti. Inventoinnissa havaittiin inventointialueella yhteensä 14 uutta historialliselle ajalle ajoittuvaa kiinteää muinaisjäännöstä sekä 11 niin kutsuttua muuta kohdetta.

Tampereella 30.12.2010

Kirsi Luoto

Lähteet

Painamattomat lähteet:

Luoto, K. Arkeologinen inventointi Tampereen Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueella toukokuussa 2006. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Nummi U-K., Palokangas P., Jokinen M. & Helsing B. 2007. Aitolahden kulttuuriympäristöinventointi. Osa I - III. Tampereen kaupungin yhdyskuntapalveluiden suunnittelupalvelun moniste.

Nurminen T. & Rajala U. 1994. Tampereen kaupungin inventointi. Pirkanmaan maakuntamuseon arkisto.

Painetut lähteet:

Alanen, T. & Kepsu S. (toim.) 1989. Kuninkaan kartasto Suomesta 1776 - 1805. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 505.

Alhonen P., Salo U., Suvanto S. & Rasila V. 1988. Tampereen historia I. Tampere.

Arajärvi, K. 1954. Messukylän-Teiskon-Aitolahden historia. Tampere.

Harju, E-S. & Lappalainen, J. T. 2010. Kuninkaan tiekartasto Suomesta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 1296 / Tieto.

Jaakola, J. 2008. Tampereen Aitolahden ja Teiskon rakennuskulttuuri. Tampereen kaupunki. Kaupunkiympäristön kehittäminen. Tampere.

Suvanto, S. 1988. Talonpoikainen Tampere keskiajalta 1600-luvun puoliväliin. Tampereen historia I. Tampere.

Kartat:

Ekman, D. 1738. Palon ja Partolan talot. Kartta ja selitys. Kansallisarkisto, maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 51 5/ 10 - 11.

Lilius, N. 1792. Karta öfver Nurmis Bys Ägor. Isojaonkartta ja jakokirja. Kansallisarkisto, maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 51 1/ 2 - 13.

Rehnström, O. 1763. Charta öfver Palo Byens Skog och In-Ägor. Tiluskartta ja asiakirjat. Kansallisarkisto, Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 51 5/ 1 - 6.

Rehnström, O. 1764. Charta öfver Laialax Rusthålls Utägor. Tiluskartta ja selitys. Kansallisarkisto, Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 50 12/ 1 - 2.

Rehnström, O. 1764. Charta öfver Pardola Byens Åker, Äng och Utmark. Tiluskartta ja asiakirjat. Kansallisarkisto, Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 51 5/ 7 - 9.

Rehnström, O. 1764. Sorila. Kartta ja asiakirja. Kansallisarkisto, Maanmittauslaitoksen uudistusarkisto. sig. H 51a 15/ 1 - 7.

Suomen taloudellinen kartta 1931. Kansallisarkisto, Digitaaliarkisto:
Metsäntutkimuslaitos > Metsäntutkimuslaitoksen kulontorjuntakartasto (kokoelma) > Suomen taloudelliset kartat, vanhat lehdet, 1.sarja > V: Orivesi (Tampere) (Icca:25)

Sähköiset lähteet:

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>. Satakunta (Kangasala), pitäjänkartta, digitoitu kartta Jyväskylän yliopiston julkaisuarkistossa (JYX), sig. KA MH 14 56M

SAY. Suomen Asutuksen Yleisluettelo. Kansallisarkiston digitaaliarkisto: Messukylä.
<http://digi.narc.fi/digi/dosearch.ka?o=11> (28.12.2010)

Digitaalikuvat

Tampere, Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen täydennysinventointi 2010, Kirsi Luoto: digitaalikuvat cd:llä Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistossa.

Digitaaliset kuvataallenteet Tampereen museoiden KuvaSiiri-tietokannassa: KY 53: 1 - 28.

Liitteet

Liite 1. Digitaalikuvaluettelo.

Kartat

Kartta 1. Inventointialueen sijainti, MK 1: 40 000

Kartta 2. Tutkitut alueet, MK 1: 22 000

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 178 000

Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000

Kartta 5. Kohteet 2, 13, 20, 21 sekä osa kohteista 12, 15, MK 1: 3000

Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000

Kartta 7. Kohteet 4, 5, MK 1: 3000

Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000

Kartta 9. Kohde 8 ja vuoden 2006 (Luoto Kalle) inventoinnissa tarkastettu kohde Myllylampi (1000008708), MK 1: 3000

Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18 ja osa kohteesta 15, MK 1: 3000

Kartta 11. Kohde 11 ja osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kartta 13. Kohteet 13, 14 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kartta 14. Kohteen Nurmi (Nurmis) alueella havaitut rakenteet, MK 1: 1500

Luettelo arkeologisista kohteista

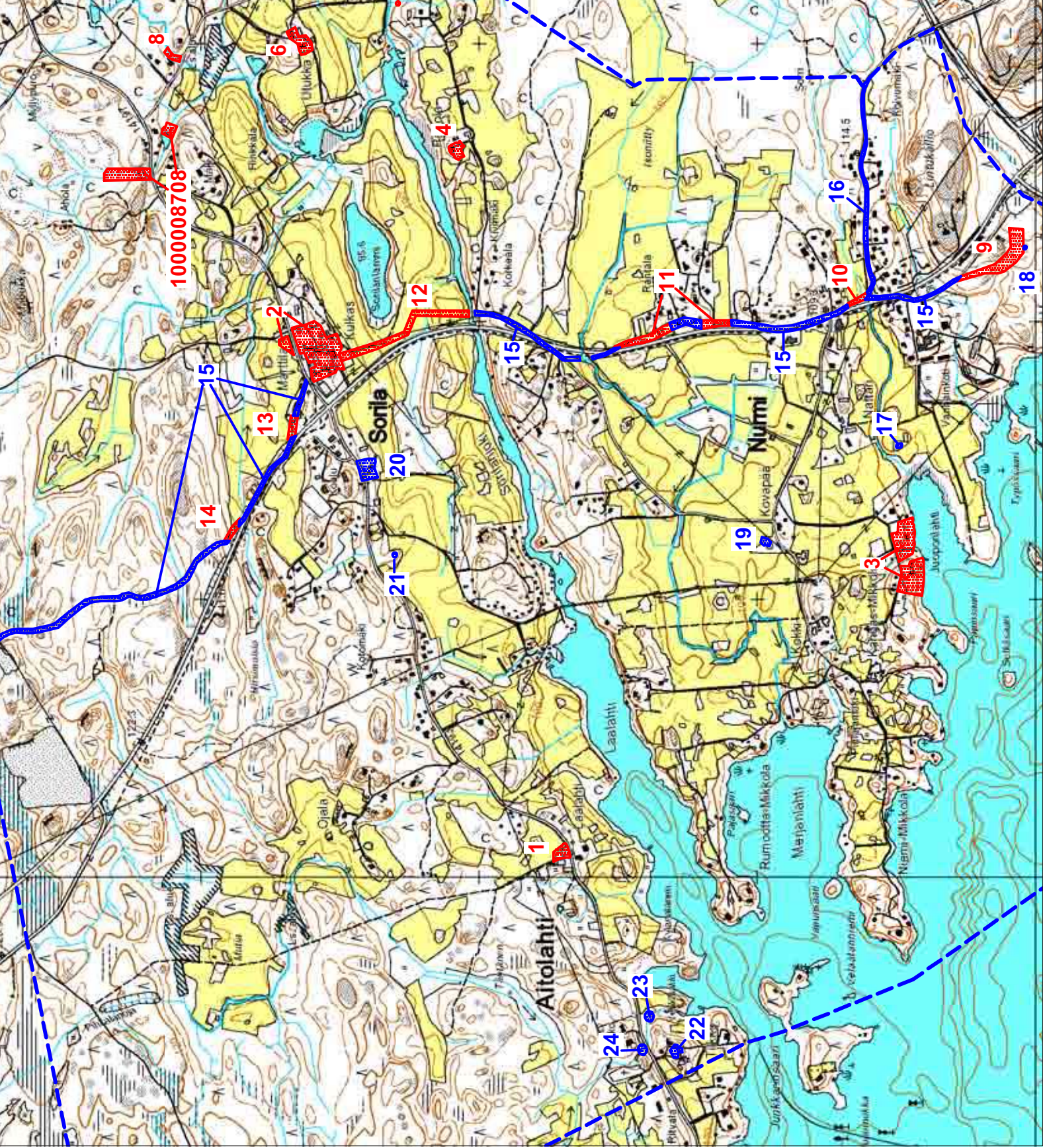
Kylä	Inv. nro.	Kohde	MJ-tyyppi	Ajoitus	PK
Laalahti	1	Laalahti (Laijalax)	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	2	Sorila (Sorrila)	asuinpaikat	historiallinen	212312
Nurmi	3	Nurmi (Nurmis)	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	4	Partola (Pardola)	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	5	Holvasti	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312
Palo	6	Palo (Pahlo)	asuinpaikat	historiallinen	212312
Palo	7	Palo (Pahlo) Rentto	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	8	Myllymoisio	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312
Nurmi	9	Messukylä - Ruovesi Nurmi 1	kulkuväylät	historiallinen	212312
Nurmi	10	Messukylä - Ruovesi Nurmi 2	kulkuväylät	historiallinen	212312
Nurmi	11	Messukylä - Ruovesi Nurmi 3	kulkuväylät	historiallinen	212312
Sorila	12	Messukylä - Ruovesi Sorila 1	kulkuväylät	historiallinen	212312
Sorila	13	Messukylä - Ruovesi Sorila 2	kulkuväylät	historiallinen	212312
Sorila	14	Messukylä - Ruovesi Sorila 3	kulkuväylät	historiallinen	212312
	15	Messukylä - Ruovesi	kulkuväylät	historiallinen	212312
	16	Nurmi - Kangasala Nurmi	kulkuväylät	historiallinen	212312
Nurmi	17	Juoponlahti 2	kivirakenteet	historiallinen	212312
Nurmi	18	Aitoranta	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312
Nurmi	19	Kovapääh	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	20	Sorila (Sorrila) Peukunen	asuinpaikat	historiallinen	212312
Sorila	21	Jokivalkamantie	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312
Hirviniemi	22	Tiikonniemi	asuinpaikat	historiallinen	212312
Hirviniemi	23	Tiikko 1	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212302
Hirviniemi	24	Tiikko 2	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312
Palo	25	Tuomisto	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen	212312

teen raja

isjäännös
a tarkastetut kohteet 1 - 14

a tarkastetut kohteet 15 - 25

isjäännös, vuoden 2006
a tarkastettu kohde
(000008708)

1. LAALAHTI (LAIALAX)

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Laalahti
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Laalahti (Laialax)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	1
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	yksinäistalot
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Aitolahti
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	
X1-koordinaatti	6826 672
X2-koordinaatti	6826 733
Y1-koordinaatti	2495 056
Y2-koordinaatti	2495 122
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6830 572
P2-koordinaatti	6830 632
I1-koordinaatti	3335 573
I2-koordinaatti	3335 639
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-503-1-34

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 700 metriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, Aitoniementien pohjoispuolella, Laalahden tilan mailla, 170 metrin päässä Näsijärven Laalahden rannasta. Kohde sijaitsee länteen ja lounaaseen viettävän mäen päällä, topografisesti asuinpaikalle otollisella tasaisella alueella. Ympäristö yksinäistalotontin alueella on maatilalan talouspihaa, joka kasvaa lyhyttä nurmea. Muinaisjäännösalueen länsiosassa kulkee soratie. Osa kylätontista oli vuoden 2010 tarkastuksen aikana hevoshakana. Kohteen alueella sijaitsee myös vanha, jo ennen vuotta 1917 käytössä ollut luhtiaitta (Jaakola 2008, 34). (kuva 1)

Kohteen kuvaus

Laalahden kylässä tiedetään vuoden 1540 maakirjan mukaan olleen kaksi tilaa, joiden molempien isännät olivat seppiä (Suvanto 1988, 227). Taloista toinen liitettiin Laalahden kantatilaan 1600-luvun alkupuolella (Jaakola 2008, 34; Nummi et al. 2006, 26). Laalahti on myös entinen ratsumiestila (Nummi et al. 2006, 26) ja myöhemmin rustholli (Jaakola 2008, 34; Arajärvi 1954, 215). Olof Rehnströmin vuonna 1764 laatimassa kartassa esiintyy Laalahdessa kolme rakennusta Hirviniemeen vievän tien pohjoispuolella (kuva 2).

Kylätontin alueella, Aitoniementien pohjoispuolella, sijaitsee nykyään kaksi rakennusta: uudehko 1900-luvun loppupuolella rakennettu tallirakennus (kuva 3) sekä ainakin jo vuonna 1917 käytössä ollut, nurkkakiville perustettu luhtiaitta. Alue on muuten rakentamatonta, mutta sen poikki kulkee etelästä pohjoiseen soratie. Alue uuden tallirakennuksen kohdalla ja eteläpuolella lienee maastotarkastuksen havaintojen perusteella epäotollista säilyneitä kulttuurikerroksia ajatellen, mutta soratien itäpuolisella alueella kulttuurikerrosten säilyminen on mahdollista. Kiinteä muinaisjäännös sijaitsee kylätontin alueen itäosassa, jossa nykyään on luhtiaitta, hevoshakaa sekä maatilalan talouspihaa.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 0,24 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan viittä metriä asemoidun kylätontin rajasta laskien.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 1,5 kilometriä lounaaseen sijaitsee Hirviniemen Ruokosen yksinäistalo ja 1,9 kilometriä koilliseen Sorilan historiallinen kylätontti.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 6 ja 7

Tampere, Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010.
Luetteloidut digitaalikuvat: DSCN1935_20, DSCN1936_21

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000

Kuva 1. Laalahden (Laiialax) kylätontti lännestä kuvattuna. (KYY 53:6, DSCN1935_20)

Kuva 2. Ote Laajalahden rustohollin tiluksia kuvaavasta kartasta vuodelta 1764 (Rehnström).

Kuva 3. Laalahden (Laiialax) kylätonttia etelästä kuvattuna. (KYY 53:7, DSCN1936_21)

2. SORILA (SORRILA)

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Sorila (Sorrila)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	2
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 490
X2-koordinaatti	6827 720
Y1-koordinaatti	2496 780
Y2-koordinaatti	2497 000
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 310
P2-koordinaatti	6831 540
I1-koordinaatti	3337 340
I2-koordinaatti	3337 560
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-509-2-65
Kiinteistötunnus	837-509-3-72
Kiinteistötunnus	837-509-3-76
Kiinteistötunnus	837-509-5-72

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,6 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, nykyisessä Sorilan kylässä Kaitavedentien (tie 338) ja Pulesjärventien risteyksen kaakkoispuolella, noin 200 metriä luoteeseen Sorilanlammista. Maasto alueella viettää loivasti kohti kaakkoa ja Sorilanlammia. Kohdetta ympäröivät laajat peltoaukea ja kohteen ympäristö onkin leimallisesti ihmisen toiminnan synnyttämää kulttuurimaisemaa, jossa on ennen kaikkea nähtävissä perinteisen elinkeinon, maanviljelyksen, merkit.

Kohteen kuvaus

Sorilan kylässä oli vuonna 1540 kuusi tilaa. Sorri eli Marttila, Korpi ja Juudas eli Peukunen jäivät pysyviksi kantatiloiksi. Toinen Juudas hävisi hyvin pian, Pekan tila yhdistettiin toisiin 1500-luvun lopulla ja toinen Sorri yhdistettiin 1630-luvulla Kulkkaan kantatilaan. (Arajärvi 1954, 708) Kylän tiloista toimii yhä vanhalla kylätontilla Kulkas, joskin Korpi ja Marttila esiintyvät vielä peruskartan nimistössä ja niiden autioituneita rakennuksia sijaitsee kylätontilla. Peukusen tontilla, joka sijaitsee hieman erillään muusta tonttimaasta, asutaan yhä ja tämän osan kylänpaikkaa katsotaan olevan tuhoutunut. (kuva 4)

Ensimmäinen maininta koskien Sorilan kylää on mahdollisesti jo vuodelta 1433. Asiakirjassa mainittujen tarkastusmiesten joukossa esiintyvät Sipi ja Juho Long, jotka saattavat olla samaa sukua kuin Sorilan Kulkkaan isäntä Erkki Long, joka puolestaan mainitaan lähteissä vuonna 1541. Varmasti Sorilan kylään viitataan kuitenkin eräsijojen omistuksesta kertovassa eräluettelossa 1440-luvulta. Luettelossa mainitaan Olavi Sorri Sorilan kylästä. (Arajärvi 1954, 41 ja 42) Kylätontilla sijaitseva Kulkkaan tila on ollut 1600-luvulla ratsumiestila ja 1700-luvulta lähtien Järvensivun rusthollin augmentti (Jaakola 2008, 54).

Kylätontilla nykyään sijaitseva rakennuskanta on pääasiassa peräisin 1800-luvulta tai tätä vanhemmalta ajalta ja ne on perustettu joko kivi- tai nurkkakivien varaan (kuvat 5 ja 15). Kulkkaan kaksikerroksisesta päärakennuksesta (kuvat 6 ja 9) kertoo tilan perimätieto, että se olisi 1500-1600-luvulta. Rakennusta on jatkettu vuonna 1886. Rakennuksessa on toiminut myös kestikievari. Päärakennuksen pohjoispuolelle jäävää puistomaista keskuspihaa ympäröivät talli, navetta ja aitta (kuvat 7 ja 8). Tiilestä muurattu ja rapattu talli on 1800-luvulta ellei jopa tätä vanhempi. Tiilinen navetta (kuva 10) on rakennettu vuonna 1898 uusgotiikan henkeen. (Jaakola 2008, 54) Hirsiaitta lienee 1800-luvun lopulta tai 1900-luvun alusta. Kulkkaan tallin vieressä sijaitseva Korven vanha päärakennus on ollut jo pitkään autiona ja lienee peräisin 1800-luvulta.

Kylätontin itäosassa, Korven päärakennuksen edessä, on nykyään hiekkainen ratsastuskenttä. Kenttä ei vaikuta kovinkaan syvään perustetulta. Kylätontin itäosassa on aikanaan sijainnut Marttilan tila päärakennuksineen. Marttilan päärakennus on siirretty Aitolahteen nykyisen Tiikon tilan maille. Kylätontin itäosassa sijaitsee lisäksi tiilinen navettarakennus. Tämä osa kylätonttia on lähes umpeen kasvanutta pusikkoa (kuva 12). Navetan pohjoispuolella on sijainnut rakennus, joka on informantin mukaan palanut 1960-luvulla. Alueella havaittiin resentti rakennuksen perustus, joka saattaa olla jäännös palaneesta rakennuksesta (kuva 13).

Kylätontin pohjoisosa on tuhoutunut Pulesjärventien ja Kulkaan tilakeskuksen pohjoisosan rakennuskannan vaikutuksesta. Tien lisäksi maakerroksia tuhoavia elementtejä ovat tilakeskuksen pohjoisosan uudehko piharakennus (mahdollisesti konesuoja), uudehko betoninen maantasainen siilo (kuva 11) sekä näiden läheisyydessä sijaitseva asfaltoitu koneiden säilytysalue/tie. Pulesjärventien pohjoispuolella on säilynyt pieni kappale kylätonttia Lumokorventien ja Pulesjärventien risteyksen luoteispuolella olevalla pellolla ja pienellä pusikoituneella alueella (kuva 14).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät lukuun ottamatta asemoidun kylätontin kaakkoisosaa Korven vanhan päärakennuksen ja navetan sekä ratsastuskentän väliin jäävällä alueella. Täällä kasvillisuus oli pöheikköistä ja mahdollisesti maan pinnalle näkyvien jäänteiden havaitseminen olisi vaatinut alueen huolellista läpikulkua. Tämä kuitenkin estyi, koska lähistöllä oli kilpahevosiä kävelytuskoneessa.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 2,5 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Kohteen suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteen välittömässä läheisyydessä eteläpuolella sijaitsee kohde Messukylä-Ruovesi Sorila 1 -niminen kohde ja luoteispuolella noin 200 ja 600 metrin päässä kohteet Messukylä-Ruovesi 2 ja 3. Noin kilometrin päässä kohteesta koilliseen, länteen ja kaakkoon sijaitsevat kohteet Palo (Pahlo), Myllymoisio, Holvasti sekä Partola (Pardola). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisteritunnuksia.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53:14

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2027_38, DSCN2028_39, DSCN2030_40, DSCN2031_41, DSCN2032_42, DSCN2033_43, DSCN2036_44, DSCN2037_45, DSCN2039_46, DSCN2041_47, DSCN2044_48, DSCN2045_49, DSCN2046_50, DSCN2047_51, DSCN2048_52.

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 5. Kohteet 2, 13, 20, 21, MK 1: 3000

Kuva 4. Ote Sorilan kylän isojakokartasta vuodelta 1764 (Rehnström).

Kuva 5. Tampere Sorila (Sorrila). Kylätontin luoteisosan tiilinen rakennus sekä hirsinen aitta. Kuvattu kaakosta. (DSCN2025_37)

Kuva 6. Tampere Sorila (Sorrila), Kulkkaan päärakennus. Kuvattu länsiluoteesta. (DSCN2027_38)

Kuva 7. Tampere Sorila (Sorrila) Kulkkaan päärakennuksen pohjoispuolista pihaa. Kuvattu lounaasta. (DSCN2028_39)

Kuva 8. Tampere Sorila (Sorrila), Kulkkaan tiilinen navetta. Kuvattu länsilounaasta. (DSCN2031_41)

Kuva 9. Tampere Sorila (Sorrila) Kulkkaan päärakennuksen eteläpuoli. Kuvattu itäkoillisesta. (DSCN2033_43)

Kuva 10. Tampere Sorila (Sorrila) Kulkaan tiilinen navetta 1900-luvun alusta. Kuvattu koillisesta. (DSCN2036_44)

Kuva 11. Tampere Sorila (Sorrila) Kulkaan siilo tiilisen navettarakennuksen luoteispuolella. Kuvattu koillisesta. (DSCN2036_45)

Kuva 12. Tampere Sorila (Sorrila). Vanhan Korven tilan tiilinavetan pohjoispuolinen alue, jota ei voitu tarkastaa. Kuvattu koillisesta. (DSCN2036_46)

Kuva 13. Tampere Sorila (Sorrila). Resentti kiviperustus kylätontin eteläosassa. Kuvattu koillisesta. (DSCN2036_47)

Kuva 14. Tampere Sorila (Sorrila). Kylätontin koillisosaa Pulesjärventien pohjoispuolella. Kuvattu länsilounaasta. Kuvattu länsilounaasta. (DSCN2036_52)

Kuva 15. Sorilan (Sorrila) kylätontti kuvattuna kaakosta. (KYY 53: 14, DSCN2036_55)

3. NURMI (NURMIS)

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Nurmi (Nurmis)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	3
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 398
X2-koordinaatti	6825 516
Y1-koordinaatti	2496 010
Y2-koordinaatti	2496 295
Z1-koordinaatti	0095
Z2-koordinaatti	0105
P1-koordinaatti	6829 252
P2-koordinaatti	6829 363
I1-koordinaatti	3336 468
I2-koordinaatti	3336 752
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-505-1-11
Kiinteistötunnus	837-505-2-1
Kiinteistötunnus	837-505-2-11
Kiinteistötunnus	837-505-3-21
Kiinteistötunnus	837-505-878-3

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 1,9 kilometriä kaakkoon Aitolahden kirkosta, Näsijärven Juoponlahden rannalla, Nurmen kylässä, osittain nykyisen Nurmen työväentalon alueella. Kaitavedentie (tie 338) kulkee kohteen itäpuolella noin 800 metrin päässä.

Maasto laskee loivasti kohti Juoponlahten ja etelää. Alue on osittain talojen hoidettua pihapiiriä, osittain pusikoitunutta joutomaata. Rantatöyräs jyrkkenee joitakin metrejä ennen vesirajaa muodostaen selkeän rantaterassin noin korkeudelle 97 m mpy.

Kohteen kuvaus

Nurmin kylässä oli vuonna 1540 seitsemän tilaa: Juopo, Kovapää, Kokki, Ketara, Mikkola, Nattari ja Nivari eli Antila. Nivala yhdistettiin Ketaraan jo 1570-luvulla. Ensimmäinen Nurmin kylää koskeva maininta lienee vuodelta 1514, jolloin Hyhkyssä pidetyillä laamanninkäräjillä lautamiehenä toimi muun muassa Niilo Olavinpoika, joka todennäköisesti oli Nurmen kylän Juopon isäntä. (Arajärvi 1954, 41 ja 42)

Nykyään Nurmin kylätontin alueella sijaitsee kolme asuttua rakennusta: Läntisin näistä on Saarenkanta eli Vanha Kokki. Sen vieressä idässä sijaitsee Aitolahden työväentalo. Saarenkanta eli Vanha Kokki on yksi kylän kantatiloista. Kesäasuntona toimiva rakennus on rakennettu työväen asuinrakennukseksi vuonna 1797 (kuva 19). Rakennuksen rapistunut pohjoispää purettiin vuonna 1938, mutta rakennettiin takaisin perinteiseen tapaan hirrestä vanhojen nurkkakivien päälle vuonna 1985. Tilan pihapiirissä olevat entinen navetan heinälato ja kaksiosainen aitta on tehty hirrestä 1800-luvulla tai tätä aiemmin (kuva 16). Pihapiirissä on säilynyt vanhan asumisen tunnelmaa. Siellä on ollut myös vanha päärakennus 1700-luvun lopusta. Rakennus toimi välillä kouluna ja lopulta kesäasuntona, mutta purettiin 1960-luvun alussa perustusten painumisen vuoksi. (Jaakola 2008, 43)

Nurmin kylätontin länsiosa eli Saarenkannan pihapiiri on osin hoidettua nurmella ja istutuksilla olevaa piha-aluetta ja osin metsää tai pöheikköitynyttä aluetta. Alueella sijaitsee useita kivirakenteita, joista osa varsin nuoria. Piharakennuksista itäisemmän päädyssä on halkaisijaltaan noin 2,5 metriä ja korkeudeltaan noin metrin oleva pienehköistä kivistä koostuva röykkiö (A). Röykkiö on informantin mukaan resentti peltoraunio. Tästä muutamien metrien päässä sijaitsee toinen, halkaisijaltaan noin 1 metriä oleva röykkiö, joka on mahdollisesti niin ikään pellonraivauksen yhteydessä syntynyt ja nuorehko. Röykkiöstä suurempi sijaitsee pusikossa. Pienemmän röykkiön gps-koordinaatit ovat P: 6829281, I: 3336584.

Rannassa, noin 25 metriä lounaaseen päärakennuksesta sijaitsee rökkiö B, joka on kasattu maakiven luoteispuolelle. Kivet ovat halkaisijaltaan noin 10 - 20 cm ja rökkiön halkaisija on puolestaan metrin. Rakenteen gps-koordinaatit ovat P: 6829260, I: 3336536.

Rökkiöstä B noin 10 metriä länsilounaaseen sijaitsee rökkiö C. Se on vain noin 2 metrin päässä vesirajasta, halkaisijaltaan noin 2 metriä ja muodoltaan pitkänomainen. Korkeutta rökkiöllä on 50 cm ja kivet siinä ovat halkaisijaltaan 20 - 30 cm. Kivet saattavat olla osin tulen rapauttamia. Rakenteen gps-koordinaatit ovat P: 6829258, I: 3336511. Rökkiö C:stä vain metrin päässä sijaitsee suuremmista kivistä (halkaisija 40 cm) tehty halkaisijaltaan 1,5 metriä oleva ja 40 cm korkea rökkiö (D), josta lähtee kohti länttä noin 10 metrin pituinen, leveydeltään enimmillään 1 metriä oleva ja 30 - 40 cm korkea kiviaita (kuva 18). Rökkiön D gps-koordinaatit ovat P: 6829259, I: 3336495 ja kiviaidan (E) länsipäädyn P: 6829258, I: 3336493.

Saarenkannan nykyisen päärakennuksen länsipuolella, vain muutaman metrin päässä rakennuksen seinästä on kiviä ja tiiliä sisältävä maansekainen kumpu (F). Kumpu on laajuudeltaan noin 3 x 2 metriä. Kumpu on informantin mukaan syntynyt, kun vuonna 1938 puretusta talonpäädyistä purettiin leivinuuni ja sen jäänteet viskottiin talon taakse. Rakenne on sen perusteella resentti.

Saarenkannan tilan länsipuolisella mäellä on useita kivisiä rakenteita ja maakuoppia. Nämä rakenteet on havaittu jo aiemmin Kalle Luodon vuonna 2006 tekemässä Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologisessa inventoinnissa. Koska alueella tehtiin vuoden 2006 inventointia seikkaperäisempi historiallisen ajan kiinteiden muinaisjäännösten inventointi, jossa selvisi muun muassa kyseisten rakenteiden luonne sekä Nurmin kylätontin sijainti, päätettiin Nurmin kylätontin aluerajaus ulottaa alueelle, jolla vuoden 2006 inventoinnin mukaan sijaitsee kiinteä muinaisjäännös Nurmi (Nurmi) Kangas-Mikkola (1000008706). Vuoden 2010 inventoinnin yhteydessä myös todettiin, että rakenne Kalle Luodon 2006 inventoiman muinaisjäännösalueen luoteisosassa oli peltoraunio. Inventoinnin tulosten perusteella ehdotetaan, että kiinteä muinaisjäännös Nurmi (Nurmi) Kangas-Mikkola nimetään uudelleen kohteeksi Nurmi (Nurmis) ja sen rajaus muutetaan vastaamaan kesän 2010 inventoinnin tulosten mukaista rajausta. Kylätontin uusi nimiehdotus on Museoviraston kylätonttien nimeämishjeen mukainen.

Saarenkannan tilan länsipuolisen mäen päällä on siis jäännökset neljästä aitasta, jotka esiintyvät 1800-luvun lopulla otetussa valokuvassakin. Ne saattavat olla kuitenkin alkuperältään 1700-luvulta. Aitoista itäisin (G) ja lähimpänä päärakennusta sijaitseva on gps-koordinaattien P: 6829310, I: 3336510 osoittamassa kohdassa. Aittojen eteläpuolella on kaksi perunakuoppaa, joista toinen, itäisempi, on ollut käytössä vielä 1900-luvulla. Läntisempi saattaa olla peräisin 1800-luvulta. Mäen päällä olleen aittarivin länsipuolella on vielä havaittavissa peruskiviltä vaikuttavia kiviä noin 4 x 5 metriä laajuisella alueella gps-koordinaattien P. 6829306, I: 3336488 osoittamassa kohdassa (H). Ne saattavat liittyä alueella sijainneeseen riisirakennukseen.

Nurmin kylätontin itäisempi osa, jolle isojakokartassa on merkitty kaksi taloa (Juopo ja Kovapää), sijaitsee nykyisen Aitolahden työväentalon alueella (kuva 20). Aikaisemmin paikalla on sijainnut yksi Nurmin kylän kantatiloista nimeltään Juopo, ja tilan siirryttyä työväenyhdistykselle Juopon päärakennuksesta tulikin valmis työväentalo. Hirsinen rakennus on perustettu kivihaudoille. Työväentalon pihamaa on hoidettua nurmialuetta, rantatöyrään ja rannan väliin jäävä alue puolestaan pusikoitunutta joutomaata. Kylätontin itäisin osa on tuhoutunut siellä nykyään sijaitsevan uudehkon asuinrakennuksen perustustöissä ja pihapiirin muokkauksen yhteydessä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset: kylätontin metsittyneellä osalla kasvillisuus oli paikoin hyvin rehevää.

Kohteen laajuus

Rajaukseltaan kasiosainen kohde on laajuudeltaan kaikkiaan noin 1,9 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Kohteen suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin kilometrin itäkaakkoon, itään ja koilliseen sijaitsevat kohteet Messukylä-Ruovesi 1 - 3. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroa.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53:16-19

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2062_58, DSCN2064_59, DSCN2066_60, DSCN2068_61, DSCN2070_62, DSCN2072_63, DSCN2079_64, DSCN2087_65, DSCN2088_66, DSCN2097_67, DSCN2104_68, DSCN2107_69, DSCN2109_70, DSCN2113_71, DSCN2115_72

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000

Kartta 14. Kohteen Nurmi (Nurmis) alueella havaitut rakenteet, MK 1: 1500

Kuva 16. Tampere, Nurmi (Nurmis). Läntisimmän tontin itäosaa. Kuvattu koillisesta. (DSCN2062_58)

Kuva 17. Ote Nurmin kylän isojakokartasta vuodelta 1792 (Lilius).

Kuva 18. Tampere, Nurmi (Nurmis). Kiviaita rannassa. Kuvattu itäkoillisesta. (KYY 53: 17, DSCN2062_62)

Kuva 19. Tampere, Nurmi (Nurmis). Saarenkannana (Vanha Kokki) päärakennus ja sen länsipuolta. Kuvattu pohjoisesta. (KYY 53: 18, DSCN2079_64)

Kuva 20. Tampere, Nurmi (Nurmis). Itäisintä tonttia, työväentalon pihapiiri. Kuvattu pohjoisesta. (KYY 53: 19, DSCN2107_69)

4. PARTOLA (PARDOLA)

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Partola (Pardola)
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	4
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 055
X2-koordinaatti	6827 110
Y1-koordinaatti	2497 583
Y2-koordinaatti	2497 650
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	0108
P1-koordinaatti	6830 835
P2-koordinaatti	6830 890
I1-koordinaatti	3338 115
I2-koordinaatti	3338 182
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-509-5-75

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Sijainti ja maasto

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,3 kilometriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, Sorilanjoen ja Kantapartolantien varrella. Kylätontti sijaitsee asutulla metsäisellä alueella, jota ympäröivät pienet peltotilkut. Maasto viettää jyrkästi kohti Sorilanjokea ja pohjoista. Kylätontti sijaitsee rantatöyrään päällä.

Kohteen kuvaus

Partolan kylään kuului vuonna 1500-luvun toisella puoliskolla kaksi tilaa; Partola ja Holvasti. Partojen suku oli molempien tilojen omistaja. Partola oli alunperin osa Palon kylää, jonka tiloina Partola ja Holvasti mainitaan vuonna 1540. Vuonna 1558 Partola ja Holvasti erotettiin omaksi kyläkseen muista Palon kylän taloista eroavan sijaintinsa vuoksi. Ensimmäinen Partokaan liittyvä maininta on vuodelta 1476, jolloin Pietari Parto Palon Partolasta mainitaan lautamiehenä. (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2006, 25) Kylä on merkitty skemaattisesti nykyisen Partolan tilan alueelle jo 1600-luvun kartoissa, ja yksityiskohtaisempien 1700-luvun karttojen mukaan se on sijainnut samalla alueella kuin nykyinen Partolan tilakeskus (kuvat 21 ja 22).

Nykyään kylätontilla sijaitsee 1940-luvulla rakennetut päärakennus, täystiilinen navetta sekä aitta-, sauna- ja varastorakennus (kuvat 23 – 25). Rakennuksista ainoastaan aitta-, sauna- ja varastorakennus on perustettu nurkkakiville. Päärakennuksen ja navetan perusta on betoninen. Navetan itä-länsisuuntainen siipi seisoo kuitenkin nurkkakivillä. Kylätontin alue on pääasiassa hoidettua nurmella olevaa piha-aluetta istutuksineen ja kasvimaaineen. Kylätontin pohjois-luodeosassa kasvaa sekametsää. Metsikössä sijaitsee leikkimökki. Kylätontti rajautuu pohjoisessa topografialtaan jyrkkään Sorilanjokeen viettävään rinteeseen.

Muinaisjäännösrajausten ulkopuolella sijaitsee Partolan päärakennuksen pohjoiskoillispuolella, Sorilanjokeen viettävässä rinteessä, hieman tasaisemmalla kohdalla, gps-koordinaattien P: 6830910, I: 3338170 osoittamassa paikassa kooltaan noin 7 x 5 metriä oleva rakennuksen jäännös (kuva 26). Rakennuksen luoteiskulmassa on halkaisijaltaan noin 3 metriä oleva ja kasvillisuuden peittämä kumpare, josta kasvaa suuri kuusi. Kumpareen pinnalla oli nähtävissä joitakin kiviä sekä yksi kooltaan 40 x 20 x 20 cm oleva lohkokivi. Kyseessä lienee kiukaan jäännös. Rakennuksen pohjois- ja itäseinämillä on heikosti havaittavat vallit, joiden leveys on suurimmillaan 1,5 metriä. Etelässä, jossa rinne kohoaa jyrkkänä kohti Partolan kylätonttia ei vallia ole havaittavissa kuten ei lännessäkään. Rakennuksen pohjan keskellä on havaittavissa heikko painauma tai kuopanne, jonka syvyys on noin 30 cm ja laajuus noin 1 - 1,5 metriä. Rakennuksen pohjan pohjoiseen valliin tehtiin koepisto, josta saatiin löytöinä harmaan hiekan seasta tiilimurskaa ja tiilenpaloja.

Partolan päärakennuksen itä-koillispuolella oli gps-koordinaattien P: 6830880, I: 3338160 osoittamassa paikassa kaksi kooltaan 1 x 1,2 metriä ja 0,5 x 1 metriä olevaa laakeaa ja litteää kiveä, jotka saattavat olla rakennuksen astinkiviä. Kivet eivät todennäköisesti sijaitse enää alkuperäisellä paikallaan. Partolan nykyisen päärakennuksen sivuovien edessä on niin ikään vanhat porraskivet yhä käytössä.

Päärakennuksen pohjois-koillispuolisessa rinteessä oli useissa kohdin nähtävissä lohkokiviä ja tiiliä, jotka informantin mukaan on heitelty ylhäältä päärakennuksen läheltä.

Päärakennuksen pohjoispuolella on kaksi maatonutta ojamaista kaivantoa, jotka ovat leveydeltään enimmillään metrin ja pituudeltaan noin 10 metriä. Kaivannot johtavat vanhalle likavesisäiliölle ja liittyvät resentiin toimintaan alueella. Kairattaessa kaivannoista tuli esiin vain puhdasta harmaata hiekkää. Läntisemmän ojamaisen kaivannon gps-koordinaatit (keskeltä) ovat P: 6830910, I: 3338130.

Gps-koordinaattien P: 6830890, I: 3338120 osoittamassa kohdassa on päärakennuksen pohjoisluoteispuolella halkaisijaltaan noin 5 metriä ja korkeudeltaan noin 0,5 metriä oleva rökkiö. Rökkiön päällä kasvaa kuusi ja koivuja ja se on pahoin kasvillisuuden peittämä. Rökkiössä on myös betoninen kaivonrenkas. Raunio sijaitsee vielä hiljattain viljelyksessä olleen pellon välittömässä läheisyydessä ja lienee näin ollen resentti peltoraunio.

Kylätontin lounais- ja länsipuolelle kaivettiin inventoinnin yhteydessä muutamia koekuoppia (kuva 27). Koekuoppien kuvaukset esitetään jäljempänä kohdekuvausta kohdassa "Koekuopat". Koekuopat tehtiin pellolle, jonne aiotaan rakentaa kaksi uudisrakennusta. Koekuopissa ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset. Paikoin rehevä kasvillisuus vaikeutti havaintojen tekemistä.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 0,2 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Kohteen suoja-alueeksi ehdotetaan 5 - 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta 560 metriä itäkoilliseen sijaitsee Holvastin historiallinen myllynpaikka ja 650 metriä koilliseen Palon (Pahlo) historiallinen kylänpaikka. Lännessä noin 560 metrin päässä on kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 1, historiallinen kulkuväylä. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroa.

Koekuopat

Koekuoppia kaivettiin yhteensä viisi kappaletta kylätontin kaakkoispuolella sijaitsevalle pellolle, jonne oli suunnitteilla kaksi uudisrakennusta. Kuopat olivat kooltaan noin 40 x 40 senttimetriä ja ne kaivettiin puhtaaseen pohjamaahan saakka. Koekuopista tehdyt löydöt olivat resentejä eikä niitä luetteloitu Kansallismuseon kokoelmiin. Seuraavassa kuvaus koekuoppien maannoksista.

Koekuoppa 1 (P: 6830830, I: 3338210)
peltokerros 0 - 23 cm
harmaanruskea, kova hiesu 23 - 37 cm
harmaa hiesu (pohjamaa) 37 - 47 cm

Koekuoppa 2 (P: 6830820, I: 333820)
peltokerros 0 - 26 cm
harmaa hiesu (pohjamaa) 26 - 30 cm

Koekuoppa 3 (P: 6830850, I: 3338220)
peltokerros 0 - 28 cm
harmaa hiesu (pohjamaa) 28 - 30 cm

Koekuoppa 4 (P: 6830870, I: 3338240)
peltokerros 0 - 30 cm
harmaa hiesu 30 - 35 cm

Koekuoppa 5 (P: 6830860, I: 333825)
peltokerros 0 - 27 cm
harmaa, kostea hiesu 27 - 32 cm
- Kairattaessa koekuopan pohjaa, havaittiin harmaan hiesun jatkuva vielä ainakin seitsemän senttimetrin verran alaspäin kuopan pohjatasosta.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 1 ja 2

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1622_1, DSCN1626_2, DSCN1633_3, DSCN1639_4, DSCN1655_5, DSCN0001_6, DSCN0002_7, DSCN0003_8, DSCN1682_9, DSCN1683_10, DSCN1684_11

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 7. Kohteet 4, 5, MK 1: 3000

Kuva 21. Ote Partolaa kuvaavasta Palonkylän kartasta vuodelta 1738 (Ekman).

Kuva 22. Ote Partolan kylää kuvaavasta kartasta vuodelta 1764 (Rehnström).

Kuva 23. Tampere Partola (Pardola), kylätonttia. Kuvattu etelälounaasta.(DSCN0001_6)

Kuva 24. Partolan (Pardola) kylätontti kuvattu etelästä. (KYY 53: 2, DSCN0002_7)

Kuva 25. Partolan (Pardola) kylätonttia. Kuvattu eteläkaakosta. (DSCN0003_8)

26. Partolan (Pardola) kylätontin eteläpuolella sijaitseva rakennuksen pohja. Koepisto tehtiin lapio osoittamalle kohdalle. Kuvattu etelälounaasta. (DSCN1633_3)

27. Kylätontin kaakkoispuolelle uuden talousrakennuksen suunnitellulle sijaintipaikalle tehtyjen koepistojen 2 ja 3 paikat. Kuvattu kaakosta. (DSCN1683_10)

5. HOLVASTI

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Holvasti
Muinaisjäänöstunnus	
Inventointinumero	5
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	vesimyllyt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 286
X2-koordinaatti	6827 300
Y1-koordinaatti	2498 139
Y2-koordinaatti	2498 154
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 043
P2-koordinaatti	6831 058
I1-koordinaatti	3338 680
I2-koordinaatti	3338 695
Koordinaattiselite	Muinaisjäänösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-509-5-85

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,8 kilometriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, etelästä Sorilanjokeen virtaavan puron varrella, Holvastin tilan mailla, päärakennuksesta noin 80 metriä pohjoiskoilliseen. Maasto kohteen ympäristössä on sekametsää. Maasto viettää kohteen eteläpuolella loivasti kohti Sorilanjokea, mutta kohteen pohjoispuolella rinne jyrkkenee muodostaen töyrään ja ominaisuuksiltaan hyvän myllynrattaanpaikan, jolta puron vesi syöksyy nopeammin kohti jokea.

Kohteen kuvaus

Kohde on vanha historiallinen Partolan, Sorilan ja Nurmen kylien myllynpaikka. Myllynpaikka on merkitty Partolan kylän isojakokarttaan (kuva 28) (Rehnström 1764). Nurmilla, Sorilalla ja Partolalla oli kullakin 1/3 osuutta Jokipohjan myllyyn, joka paloi, ja jonka ylempi kivi turmeltui vuonna 1674. Nurmelaiset korjasivat myllyn ja Sorilan kylä yhdessä Palon kanssa kustansi uuden kiven. (Arajärvi 1954, 430 - 431)

Nykyään myllynpaikka erottuu yhä selvästi maastosta myllynpaikalle otollisen topografisen luonteensa ja paikalla olevien jäännösten vuoksi (kuva 29). Myllyyn liittyvät ja näkyvissä olevat jäännökset, puron jyrkimpään kohtaan poikittain asetettu hirsi ja puron länsilaidan hirsine tuki, lienevät verrattain nuoria, mahdollisesti 1800-luvulta. Paikalta on informantin mukaan 1960-luvulla viety kuusi myllynkiveä, joista yksi sijaitsee Holvastin tilan pihapiirissä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 160 neliometriä.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 5 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, ainakin 1600-luvulta saakka käytössä ollut myllynpaikka, jossa on yhä näkyvissä myllyyn liittyviä, joskin myllyn ikään nähden suhteellisen nuoria rakenteita. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 350 metriä pohjoisluoteeseen sijaitsevat historiallisen ajan kylänpaikat Palo (Pahlo) ja Palo (Pahlo) Rentto. Kohteesta noin 540 metriä länsilounaaseen sijaitsee historiallinen kylänpaikka Partola (Pardola). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisteritunnuksia.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 11

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1946_28, DSCN1947_29, DSCN1949_30, DSCN1972_32

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 7. Kohteet 4, 5, MK 1: 3000

Kuva 28. Ote vuodelta 1764 (Rehnröm) olevasta kartasta, jossa myllynpaikka kuvataan. Myllynpaikka ympäröity kartalle violetilla ellipsillä.

29. Tampere Holvasti. Partolan kylän myllynpaikka. Kuvattu pohjoisesta. (KYY 53:11, DSCN1946_28)

6. PALO (PAHLO)

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Palo
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Palo (Pahlo)
Muinaisjäänöstunnus	
Inventointinumero	6
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 599
X2-koordinaatti	6827 693
Y1-koordinaatti	2497 960
Y2-koordinaatti	2498 061
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	0108
P1-koordinaatti	6831 365
P2-koordinaatti	6831 454
I1-koordinaatti	3338 519
I2-koordinaatti	3338 619
Koordinaattiselite	Muinaisjäänösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-506-11-8

Kiinteistötunnus 837-506-13-9

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,8 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Sorilanjoen pohjoispuolella. Matkaa jokirantaan on lyhimmillään 250 metriä. Kylätontti sijaitsee peltojen ympäröimällä, ympäristöstään hyvin erottuvalla mäellä. Maasto viettää loivahkosti länteen ja etelään ja hieman jyrkemmin eteläkaakkoon ja kaakkoon mentäessä.

Kohteen kuvaus

Palon kylässä oli vuonna 1540 seitsemän taloa: Utukka, Hempura eli Rahola, Rekola eli Sälli, Rentto, Niilo Raholan tila, Holvasti ja Partola (Arajärvi 1954, 706 - 707). Näistä Holvastista ja Partolasta muodostettiin vuonna 1558 oma kylänsä, koska talot sijaitsivat niin kaukana muista kylän taloista (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2007, 25). Rentto puolestaan liitettiin 1680-luvulla Rekolaan ja Niilo Raholan tila hävisi jo 1550-luvulla. Ensimmäinen maininta Palon kylään liittyen on vuodelta 1433, jolloin lautamiesten luettelossa mainitaan Juho Parto Palon kylän Partolan talosta. (Arajärvi 1954, 41)

Daniel Ekmanin vuonna 1738 laatimassa Palon ja Partolan kylän kartassa näkyvät kaikki viisi kantatilaa Partola, Holvasti, Utukka, Hempura, Rekola sekä ilmeisesti Rentto, joka 1680-luvulla oli yhdistetty Rekolaan (kuva 31). Olof Rehnströmin vuonna 1763 laatiman Palon kylän 3-osaisen isojakokartan ensimmäisessä osassa on mylly Peurantajärvestä laskevassa ojassa. Palon jakokunnassa Utukka, Hempura ja Rekola olivat keskenään sarkajaossa, ja niiden kahdessa vainiossa olleet pellot jaettiin helposti kolmeksi lohkoksi. Utukan, Hempuran ja Rekolan ja Rentton lisäksi kartalla on kaksi tonttia, jotka ovat ilmeisesti torppia. (kuva 32) (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2007, 25) Torpat, jos sellaisia ylipäätään ovat, on perustettu vuoden 1750 jälkeen (SAY).

Palo (Pahlo) nimellä kulkevan kylätontin alueella sijaitsee 1700-luvun karttojen mukaan siis kaksi talo: Utukka ja Hempura. Palon kylän muut talot, jotka sijaitsevat Utukasta ja Hempurasta noin 200 - 400 metriä länteen, muodostavat tässä inventoinnissa kohteen Palo (Pahlo) Rentto (ks. sivu 47).

Palo (Pahlo) kylätontin alueella sijaitsee yhä asuttu Utukan tila: Utukka ja Hempura yhdistyivät vuonna 1823 yhdeksi tilaksi. Tilan päärakennus (kuva 33) on siirretty paikalle 1900-luvun alussa, jolloin vanha päärakennus oli palanut. (Jaakola 2008, 48) Päärakennus on perustettu kivisille harkoille. Pihapiirissä on myös kolmikerroksinen tiilinen navetta, mutta muinaisjäännösalue ei ulotu sen alueelle. Navetta on peräisin 1900-luvun alusta ja perustuksiltaan massiivinen. Navetan pohjoispuolella on nurkkakivillä seisova, 1800-luvun lopussa tai 1900-luvun alussa tehty asuinrakennus, jonka perustusta on paikoin korjattu betonilla (kuva 30). Kylätontin alue on pääasiassa hoidettua, nurmella olevaa pihaa. (kuvat 34 ja 35)

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat pääasiassa hyvät. Tiilisen navetan lähistöllä havaintomahdollisuudet olivat heikot tiheään aluskasvillisuuden vuoksi.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 0,4 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 200 metriä itään sijaitsee samaan historialliseen kuulunut kohde Palo (Pahlo) Rentto. Kohteesta noin 350 metriä eteläkaakkoon sijaitsee historiallinen myllynpaikka Holvasti ja noin 400 metriä pohjoiseen puolestaan historiallisen ajan myllynpaikka Myllymoisio. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 25, 26 ja 28

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0018_84, DSCN0019_85, DSCN0022_86, DSCN0023_87, DSCN0024_88, DSCN0043_96

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000

Kuva 30. Tampere, Palon (Pahlo) kylätontilla oleva vanhempi päärakennus. Kuvattu lounaasta. (DSCN0024_88)

Kuva 31. Ote vuoden 1738 (Ekman) Palonkylään kuvaavasta kartasta. Talot lännestä itään: Utukka, Hempura, Rekola ja Rentto. kohde Palo (Pahlo) käsittää talojen Utukka ja Hempura tontit, jotka ympäröity violetilla.

Kuva 32. Ote Palonkylää kuvaavasta kartasta vuodelta 1763 (Rehnström). Utukka ja Hempura ympäröity violetilla.

Kuva 33. Palo (Pahlo). Nykyisen Utukan tilan päärakennus. Kuvattu koillisesta. (KYY 53: 25, DSCN0018_84)

Kuva 34. Utukan tilan kohdalla oleva kylän tonttimaa kuvattu lännestä. (KYY 53: 26, DSCN0023_87)

Kuva 35. Palo (Pahlo) kylätontti lännestä kuvattuna. (KYY 53:28, DSCN0043_96).

7. PALO (PAHLO) RENTTO

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Palo
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Palo (Pahlo) Rentto
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	7
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	2
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 701
X2-koordinaatti	6827 738
Y1-koordinaatti	2498 300
Y2-koordinaatti	2498 345
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 449
P2-koordinaatti	6831 486
I1-koordinaatti	3338 860
I2-koordinaatti	3338 906
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-506-8-7

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin neljä kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Sorilanjoen pohjoispuolella. Matkaa jokirantaan on lyhimmillään 320 metriä. Kylätontin rauhoitusluokkaan 2 kuuluva osa on Palonkyläntien pohjoispuolella (Palonkyläntie 88). Rauhoitusluokkaan 3 kuuluva alue sijaitsee puolestaan Palonkyläntien eteläpuolella, Utukantien ja Palonkyläntien väliin jäävällä alueella. Kohteen rauhoitusluokkaan 2 kuuluva osa sijaitsee pienellä kumpareella ja sen kaakkoispuolisella peltoaukealla. Kumpareella kasvaa pieniä puita, pensaita ja heinää. Rauhoitusluokkaan 3 kuuluvalla osalla kylätonttia sijaitsee 1900-luvun lopussa tehty omakotitalo, jonka pihapiiri on muokattua nurmialuetta.

Kohteen kuvaus

Palon kylässä oli vuonna 1540 seitsemän taloa: Utukka, Hempura eli Rahola, Rekola eli Sälli, Rentto, Niilo Raholan tila, Holvasti ja Partola (Arajärvi 1954, 706 - 707). Näistä Holvastista ja Partolasta muodostettiin vuonna 1558 oma kylänsä, koska talot sijaitsivat niin kaukana muista kylän taloista (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2007, 25). Rentto puolestaan liitettiin 1680-luvulla Rekolaan ja Niilo Raholan tila hävisi jo 1550-luvulla. Ensimmäinen maininta Palon kylään liittyen on vuodelta 1433, jolloin lautamiesten luettelossa mainitaan Juho Parto Palon kylän Partolan talosta. (Arajärvi 1954, 41)

Daniel Ekmanin vuonna 1738 laatimassa Palon ja Partolan kylän kartassa (kuva 36) näkyvät kaikki viisi kantatila Partola, Holvasti, Utukka, Hempura, Rekola sekä ilmeisesti Rentto, joka 1680-luvulla oli yhdistetty Rekolaan. Olof Rehnströmin vuonna 1763 laatiman Palon kylän 3-osaisen isojakokartan ensimmäisessä osassa (kuva 37) on mylly Peurantajärvestä laskevassa ojassa. Palon jakokunnassa Utukka, Hempura ja Rekola olivat keskenään sarkajaossa, ja niiden kahdessa vainiossa olleet pellot jaettiin helposti kolmeksi lohkoksi. Utukan, Hempuran ja Rekolan ja Rentton lisäksi kartalla on kaksi tonttia, jotka ovat ilmeisesti torppia. (Nummi, Palokangas, Jokinen & Helsing 2007, 25) Torpat, jos sellaisia ylipäätään ovat, on perustettu vuoden 1750 jälkeen (SAY).

Palo (Pahlo) Rentto kohteen alueella on siis 1738 sijainnut kaksi tonttia: Rekolan ja Rentton tontit. Rentto liitettiin 1680-luvulla Rekolaan, mutta esiintyy 1738 kartassa kuitenkin erillisenä tonttina. Kiinteän muinaisjäännöksen rauhoitusluokkaan 2 kuuluva osa sijaitsee nimenomaan vanhan Rentton tilan kohdalla (kuva 38). Tällä alueella ei sijaitse nykyistä rakennuskantaa. Rekolan tilan kohdalla sen sijaan sijaitsee nykyäänkin asuttu 1900-luvun lopussa rakennettu omakotitalo, jonka perustukset ja pihamaan voimakas maankäyttö ovat mitä ilmeisimmin tuhonneet allaan mahdollisesti olleet maakerrokset.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen rauhoitusluokkaan 2 kuuluvan alueen laajuus on 0,1 hehtaaria ja rauhoitusluokkaan 3 kuuluvan osan laajuus niin ikään 0,1 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallisen kartta-aineiston perusteella paikannettu, 1500-luvun asiakirjoissa mainittu asuinpaikka, joka on edelleen käytössä. Kohteen tarkempi rajausta sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 200 metriä länteen sijaitsee samaan historialliseen kuulunut kohde Palo (Pahlo). Kohteesta noin 440 metriä etelälounaaseen sijaitsee historiallinen myllynpaikka Holvasti ja noin 520 metriä luoteeseen puolestaan historiallisen ajan myllynpaikka Myllymoisio. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäänösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 27

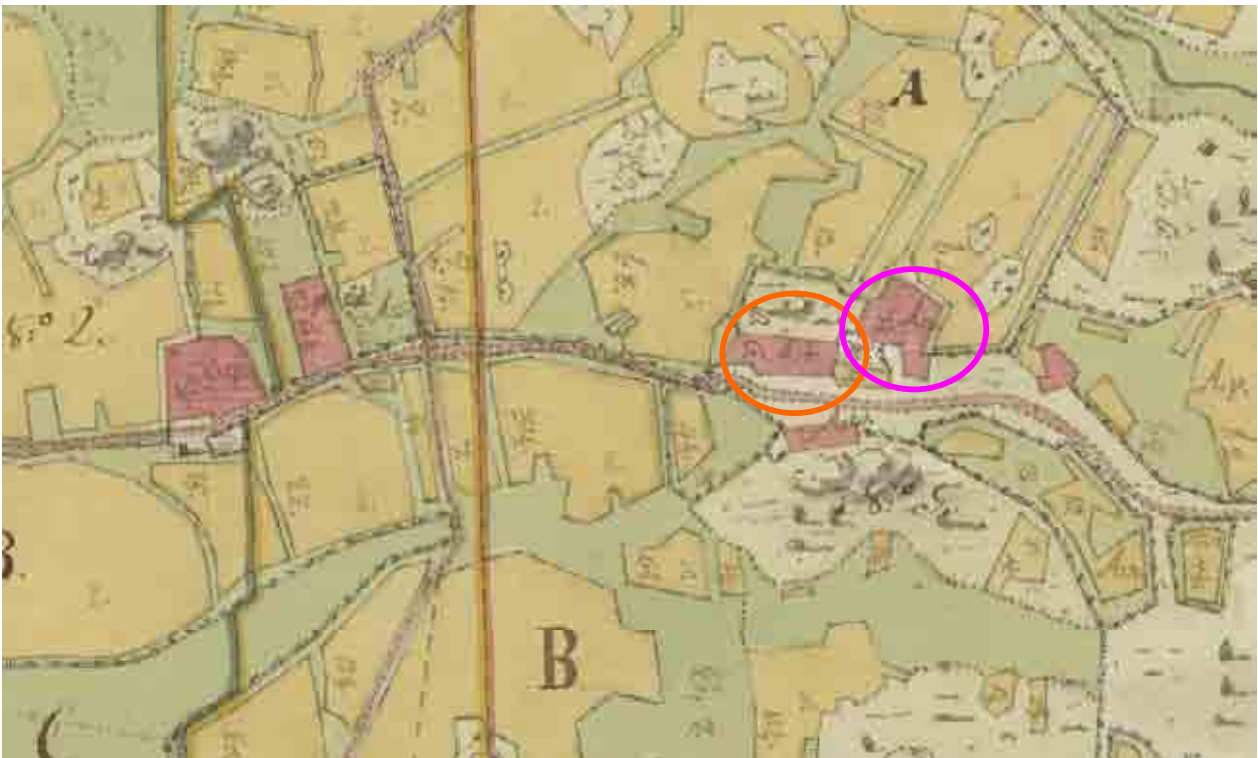
Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0029_90, DSCN0032_91, DSCN0034_92, DSCN0035_93

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000
Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000

Kuva 36. Ote vuodelta 1738 (Ekman) olevasta Palonkylää kuvaavasta kartasta. Rekolan talo ympäröity oranssilla, sen tontti on osa kohteen rauhoitusluokkaan 3 kuuluvaa osaa. Renton talo ympäröity violetilla.

Kuva 37. Ote vuodelta 1763 (Rehnström) olevasta Palonkylää kuvaavasta kartasta. Rekolan talo ympäröity oranssilla, sen tontti on osa kohteen rauhoitusluokkaan 3 kuuluvaa osaa. Renton talo ympäröity violetilla. Näiden etelä- ja itäpuolella ovat tontit ovat ilmeisesti torppien tontteja. Palon kylän taloilla ei ole ollut torppia ennen 1700-luvun puoliväliä (Suomen Asutuksen Yleisluettelo, Palon kylään koskevat jaksot 1720 – 1759).

Kuva 38. Palo (Pahlo) Rentto kylätontti kuvattu idästä. (KYY 53: 27, DSCN0029_90)

8. MYLLYMOISIO

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Myllymoisio
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	8
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	vesimyllyt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6828 074
X2-koordinaatti	6828 133
Y1-koordinaatti	2497 938
Y2-koordinaatti	2497 987
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	0115
P1-koordinaatti	6831 839
P2-koordinaatti	6831 898
I1-koordinaatti	3338 514
I2-koordinaatti	3338 567
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-506-4-22
Kiinteistötunnus	837-506-878-1
Kiinteistötunnus	837-509-2-51

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 4 kilometriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, Palonkyläntie pohjoispuolella (Palonkyläntie 21), Myllylammesta Sorilanjokeen virtaavaan puroon yhtyvän pienemmän, Peurantajärvestä virtaavan ja kesäisin kuivan purouoman varrella. Maasto kohteen ympäristössä viettää voimakkaasti kohti etelää ja etelälounasta eli Sorilanjokea. Purouoma kulkee asutun talon itä- ja kaakkoispuolella olevassa ympäristöään matalammalla olevassa, osin jyrkkäseinämaisessä notkelmassa. Purouoma haarautuu kahteen yhtä leveään osaan lähellä Palonkylätietä.

Kohteen kuvaus

Peurantajärvestä laskevassa ojassa sijaitseva mylly esiintyy niin Rehnströmin vuonna 1763 laatimalla kartalla (kuva 39) kuin Öhmannin vuonna 1854 laatimalla kartalla. Nykyään isojakokartan mukaan asemoidulla myllynpaikalla on topografialtaan myllynpaikaksi oivallinen, jyrkäkosti eteläkaakkoon viettävä, kesäisin kuiva purouoma. Uomassa, joka lähempänä Palonkyläntietä haarautuu kahteen osaan, on muutamia tasaisempia kohtia, jotka luonteeltaan sopisivat hyvin myllynrataan paikaksi.

Yläjuoksulla, asemoidusta myllynpaikasta noin 15 metriä pohjoiskoilliseen on läntisemmän purouoman poikki ladottu kivistä noin 0,4 metriä korkea ja metrin levyinen patovalli (kuva 40). Tästä vielä noin 10-15 metrin päässä sijaitsee toinen kivinen patovalli, edellistä massiivisempi (kuva 41). Se kulkee koko purouoman poikki (uoma haarautuu kahteen osaan vasta tämän vallin jälkeen) ollen korkeudeltaan puolisen metriä ja leveydeltään metrin. Patovallissa on useampi kivikerta ja sen kivet ovat halkaisijaltaan 20 - 40 cm.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat erittäin hyvät, sillä purouoma oli tarkastusajankohtana kuiva.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 0,1 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 20 metriä ylä- ja alajuoksulle päin kohteen näkyvistä rakenteista sekä 10 metriä molemmin puolin itä-länsisuunnassa.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, ainakin 1700-luvulta käytössä ollut myllynpaikka, jossa on yhä näkyvissä myllyyn liittyviä rakenteita. Kohteen tarkempi rajaus sekä vanhimpien kulttuurikerrosten ja rakenteiden sijainnin ja säilyneisyyden selvittäminen vaatii lisätutkimuksia.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 240 metriä länteen sijaitsee historiallinen myllynpaikka Myllylampi (1000008708) ja 380 ja 500 metriä eteläkaakkoon ja kaakkoon historiallisen ajan kylänpaikat Palo (Pahlo) ja Palo (pahlo) Rentto. Jälkimmäisillä kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroa.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 12

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1975_33, DSCN1992_34, DSCN2003_35, DSCN2004_36

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 9. Kohteet 8 ja Myllymoisio (1000008708), MK 1: 3000

Kuva 39. Ote vuodelta 1763 (Rehnström) olevasta Palonkylän kartasta, jossa myllynpaikkakin esitetään.

Kuva 40. Tampere Myllymoision myllynpaikan eteläisempi patovalli. Kuvattu etelästä. (DSCN2003_35)

Kuva 41. Myllymoision myllynpaikan pohjoisempi patovalli. Kuvattu lounaasta. KYY 53: 12, (DSCN2003_36)

9. MESSUKYLÄ – RUOVESI NURMI 1

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Nurmi 1
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	9
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku.
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 040
X2-koordinaatti	6825 280
Y1-koordinaatti	2497 146
Y2-koordinaatti	2497 337
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6828 840
P2-koordinaatti	6829 085
I1-koordinaatti	3337 596
I2-koordinaatti	3337 778
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-505-4-107
Kiinteistötunnus	837-505-4-87
Kiinteistötunnus	837-505-6-116
Kiinteistötunnus	837-505-6-87
Kiinteistötunnus	837-505-6-92

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3 kilometriä kaakkoon Aitolahden kirkosta, metsäalueella valtatie 9:n pohjoispuolella ja Kaitavedentien (tie 338) länsipuolella. Matkaa valtatie 9:lle on kohteelta noin 230 metriä ja Kaitavedentielle noin 50 metriä lyhimmillään. Maasto kohteen ympäristössä on sekametsää. Paikoin kohteenvierustalla on näkyvissä avokalliota.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 43). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 44) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 alueella kulkee tänäkin päivänä metsässä polku (kuva 42). Asemoitu tielinja kulkee joitakin kymmeniä metrejä lounaamassa kuin mitä maastossa havaittu polku. Vuodelta 1946 olevassa ilmavalokuvassa tielinja näkyy yhä selvästi käytössä olevana peltotienä.

Paikoin tielinjan, nykyisen polun, varrella on nähtävissä kiviröykkiöitä, jotka ovat mahdollisesti syntyneet kootessa tieltä raivattuja kiviä röykkiöiksi tielinjan sivuun. Gps-koordinaattien P: 6828907, I: 3337674 osoittamassa kohdassa on kooltaan noin 3 x 4 metrin laajuinen ja alle puoli metriä korkea raivausraunio. Toinen tielinjan viereen kerätty raunio (kuva 45) on gps-koordinaattien P: 6828957, I: 33376412 osoittamasta kohdassa. Tällä kohtaa tielinja erottuu muuta aluetta selkeämmin noin 2 metriä leveänä, reunoiltaan erosoituneena urana. Koska tielinja on ollut käytössä peltotienä vielä 1940-luvulla ei kiviraunioiden suhteellisen nuorta ikää voida sulkea pois.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde käsittää maastohavaintojen mukaisen tielinjan sekä asemoinnin mukaisen tielinjan. Sen laajuus on kokonaisuudessaan noin hehtaari.

Ehdotus suoja-alueeksi

Kohteen suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt maastossa yhä polkuna näkyvä tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta 330 metriä pohjoiseen sijaitsee kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 2 ja 880 metriä koilliseen historiallinen kyläpaikka Nurmi (Nurmis). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisteritunnuksia.

Muut havainnot

Kohteen alueella sijaitsee gps-koordinaattien P: 6828907, I: 3337674 osoittamassa kohdassa kooltaan noin 3 x 4 metriä oleva ja korkeudeltaan alle puolimetrisen rökkiö. Rökkiön välittömässä läheisyydessä on 1940-luvulla ollut viljelty pelto. Alueen maankäytön historian ja rökkiön luonteen perusteella rökkiö on tulkittu resentiksi peltoraunioksi. Samankaltainen rökkiö esitellään tämän inventoinnin kohteena nimeltä Aitoranta (inventoinnin kohde numero 18).

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 24

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0013_81, DSCN0015_82

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 10, Kohteet 9, 10, 16, 18, MK 1: 3000

Kuva 42. Tampere Messukylä - Ruovesi Nurmi 1. 1700-luvun tielinjaa Lintukallion lounaispuolella. Kuvattu kaakosta. (DSCN0013_81)

43. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan nuolella osoitettu Messukylä - Ruovesi -tielinja.
(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 44. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös etelästä pohjoiseen kulkeva Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 298).

Kuva 45. Tampere Messukylä - Ruovesi Nurmi 1. Vanhan tielinja viereen kasattuja kiviä. Kuvattu luoteesta. (KYY 53: 24, DSCN0013_82)

10. MESSUKYLÄ – RUOVESI NURMI 2

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Nurmi 2
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	10
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-Luku
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 603
X2-koordinaatti	6825 675
Y1-koordinaatti	2497 056
Y2-koordinaatti	2497 108
Z1-koordinaatti	0113
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6829 410
P2-koordinaatti	6829 483
I1-koordinaatti	3337 523
I2-koordinaatti	3337 572
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-505-1-108
Kiinteistötunnus	837-505-1-79
Kiinteistötunnus	837-895-2-6
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,8 kilometriä Aitolahden kirkosta itäkaakkoon, Kaitavedentien ja Lintukalliontien risteyksessä ja risteyksen pohjoispuolella, Kaitavedentien itäpuolella. Kohde kulkee säilyneeltä osaltaan aivan tien itäpuolella olevan kevyenliikenteenväylän tuntumassa. Kohteen päällä kasvaa nuoria mäntyjä.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 46). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 47) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 2 sijaitsee Kaitavedentien ja Lintukalliontien risteyksessä ja risteyksen pohjoispuolella. Kohde kulkee samansuuntaisena Kaitavedentie kanssa risteyksen pohjoispuolisella alueella noin 80 metrin matkalla. Risteyksessä ja sen eteläpuolinen alue katsottiin inventoinnissa tuhoutuneeksi ja tämän osa kohdetta kuuluu rauhoitusluokkaan 3.

Kaitavedentien ja Lintukalliontien risteyksen pohjoispuolisella alueella kulkee 1960-luvulla käytössä olleen tien linjaus. Tie on erotettavissa maastossa noin kolme metriä leveänä penkereinä, jonka molemmin puolin on ojat. Kaitavedentien itäpuolella kulkeva kevyenliikenteenväylä kulkee kohteen välittömässä läheisyydessä, sen itäpuolella. Osa vanhasta tielinjasta lienee tuhoutunut kevyenliikenteenväylää rakennettaessa. Muinaisjäännösalueen eteläpäässä tielinja ylittää pienen puron, jonka yli tie kulkee pientä betonista ja maapäällysteistä siltaa myöten (kuva 48). 1960-luvulla käytössä ollut ja sittemmin hylätty tielinja kulkee samalla kohtaa kuin Messukylä - Ruovesi -tielinja isojakokartalla vuodelta 1792 (Lilius).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat huonot. Tarkastus jouduttiin suorittamaan joulukuussa lumisissa olosuhteissa. Aluetta tarkasteltiin kattavasti myös ilmavalokuvien avulla.

Kohteen laajuus

Kohteen rauhoitusluokkaa 2 kuuluvan osan laajuus on 0,1 hehtaaria ja rauhoitusluokkaan 3 kuuluvan osan laajuus 0,2 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 5 metriä.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 350 metriä etelään sijaitsee kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 ja noin 440 metriä pohjoiseen kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 3. Noin 800 metriä länteen kohteesta sijaitsee historiallinen kyläpaikka Nurmi (Nurmis). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2927_101

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000
Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18, MK 1: 3000

Kuva 46. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinja.
(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 47. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 298).

Kuva 48. Kohde Messukylä – Ruovesi Nurmi 2, nuorehko betonisilta. Kuvattu koillisesta.
(DSCN2927_101)

11. MESSUKYLÄ – RUOVESI NURMI 3

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Nurmi 3
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	11
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6826 094
X2-koordinaatti	6826 516
Y1-koordinaatti	2496 905
Y2-koordinaatti	2497 004
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	0105
P1-koordinaatti	6829 906
P2-koordinaatti	6830 329
I1-koordinaatti	3337 411
I2-koordinaatti	3337 496
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-505-5-111
Kiinteistötunnus	837-505-5-138
Kiinteistötunnus	837-505-5-78
Kiinteistötunnus	837-505-5-89
Kiinteistötunnus	837-505-6-140
Kiinteistötunnus	837-505-6-26
Kiinteistötunnus	837-505-6-35
Kiinteistötunnus	837-505-6-54
Kiinteistötunnus	837-895-2-6
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,5 kilometriä itään Aitolahden kirkosta, Kaitavedentien itäpuolella, omakoti- ja peltoalueella.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 49). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 50) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäänöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Kohteeseen Messukylä - Ruovesi Nurmi 3 kuuluu niin rauhoitusluokkaa 3 kuin rauhoitusluokkaa 2 kuuluviakin alueita. Eteläisin osa kiinteästä muinaisjäänöksestä kulkee aivan Kaitavedentien vieressä alueella, jossa sijaitsee rautakauppa asfaltoitune piha-alueineen. Tämän osan muinaisjäänöksestä katsotaan tuhoutuneen ja se kuuluu rauhoitusluokkaan 3. Rautakaupan pohjoispuolella tielinja kulkee pellolla ja pienessä metsikössä ennen saapumistaan tiheään rakennetulle omakotialueelle. On mahdollista, että historiallisia tiekerroksia on säilynyt maan alla pelto- ja metsäalueella. Tämä alue kuuluu rauhoitusluokkaan 2. Sen sijaan tiheään rakennettu omakotialue varsin nuorine taloineen (vanhimmat noin 1950-luvulta) ja muokattuine piha-alueineen lienee tuhonnut historialliseen tiehen liittyvät kulttuurikerrokset, ja tämän alueen katsotaan inventoinnin perusteella kuuluvan rauhoitusluokkaan 3.

Omakotialueen pohjoispuolella historiallinen Messukylä - Ruovesi -tielinja kääntyy loivasti kohti luodetta ja kulkee peltoalueella sekä Kaitavedentien vieressä peltotien kohdalla. Vanhaa tieuraa on nähtävissä käytössä olevana peltotienä ja metsittyneenä tienpohjana noin 90 metrin matkalla siinä osassa tielinjaa, joka kulkee pohjoisimpana Kaitavedentien itäpuolella. Tämän jälkeen tielinja ylittää nykyisen Kaitavedentien, kulkeakseen pätjän tien länsipuolella tiealueella sekä vasten pienen puron rantatöyrästä. Kaitavedentien länsipuolisen alueen katsotaan olevan tuhoutunut ja tutkimukselliselta potentiaaliltaan sellainen, että se luetaan kuuluvaksi kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusluokkaan 3.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat huonot. Tarkastus jouduttiin suorittamaan joulukuussa lumisissa olosuhteissa. Aluetta tarkasteltiin kattavasti myös ilmavalokuvien avulla.

Kohteen laajuus

Kohteen rauhoitusluokkaan 2 kuuluvat alueet ovat laajuudeltaan yhteensä 0,7 hehtaaria ja rauhoitusluokkaan 3 kuuluvat alueet yhteensä niin ikään 0,7 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 5-10 metriä asemoidun tielinjan molemmin puolin riippuen tielinjan sijainnista.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt osin maastossa yhä näkyvä tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteen eteläpuolella sijaitsee noin 440 metrin päässä kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 2 ja noin kilometrin päässä lounaassa historiallisen ajan kylänpaikka Nurmi (Nurmis). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

-

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000
Kartta 11. Kohde 11, MK 1: 4000

Kuva 49. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinja.

(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 50. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 298).

12. MESSUKYLÄ – RUOVESI SORILA 1

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Sorila 1
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	12
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 037
X2-koordinaatti	6827 503
Y1-koordinaatti	2496 860
Y2-koordinaatti	2497 042
Z1-koordinaatti	0095
Z2-koordinaatti	0110
P1-koordinaatti	6830 847
P2-koordinaatti	6831 316
I1-koordinaatti	3337 408
I2-koordinaatti	3337 578
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit.

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus 837-509-5-72

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,6 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Kaitavedentien itäpuolella, Sorilanlammin länsi- ja eteläpuolella, Kulkkaan tilan hakamaalla. Maasto viettää loivasti kohti Sorilanlammin nouten hieman ennen laskemistaan jälleen Sorilanjokeen. Maasto kohteen ympäristössä on nurmella olevaa hakamaata, jossa hevoset ja lehmät laiduntavat.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaan, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 51). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 52) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Messukylä - Ruovesi Sorila 1 tielinja kulkee etelästä pohjoiseen Sorilanjoen pohjoispuolella ja Kaitavedentien itäpuolella pitkin Kulkkaan tilaan kuuluvia laidunmaita. Kohteen pohjoisosassa historiallisen tielinjan kohdalla on käytössä oleva peltotie, kun eteläosa kohteesta erottuu maastossa painaumana lähes 80 metrin matkalla (kuva 53). Tielinjan keskiosassa ei tiestä ole maanpinnalle havaittavia merkkejä. Tielinjan kohdalla on vielä vuonna 1966 kulkenut Kaitavedentie, jonka linjausta sittemmin on muutettu lännemmäs.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohteen laajuus on 1,1 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan kymmenen metriä asemoidusta tielinjasta lukien.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt osin maastossa yhä näkyvä tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteen välittömässä läheisyydessä pohjoispuolella sijaitsee historiallisen ajan kylänpaikka Sorila (Sorrila) ja noin 280 metriä pohjoisluoteeseen kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 2. Kohteesta noin 400 metriä etelään sijaitsee kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 3. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2049_53

Kartat

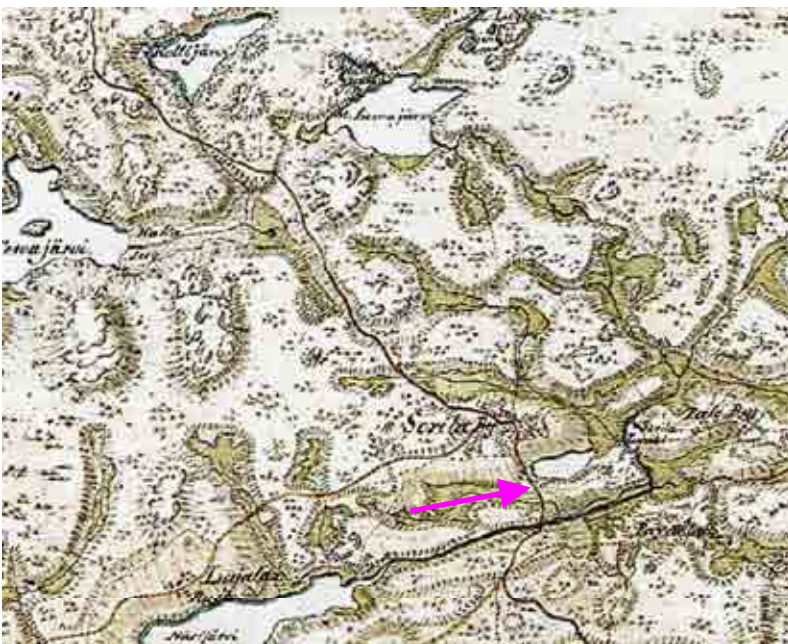
Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20, MK 1: 4000

Kuva 51. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinja.

(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 52. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. Kohteen Messukylä - Ruovesi Sorila 1 kattama osuus merkitty nuolella. (Alanen & Kepsu 1989, 304).

Kuva 53. Messukylä - Ruovesi -tielinja, joka on yhä käytössä peltotienä. Kuvattu pohjoisluoteesta. (DSCN2049_53)

13. MESSUKYLÄ – RUOVESI SORILA 2

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Sorila 2
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	13
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku.
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 655
X2-koordinaatti	6827 689
Y1-koordinaatti	2496 577
Y2-koordinaatti	2496 662
Z1-koordinaatti	0095
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 479
P2-koordinaatti	6831 519
I1-koordinaatti	3337 137
I2-koordinaatti	3337 222
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-509-5-50
Kiinteistötunnus	837-509-5-7
Kiinteistötunnus	837-509-5-72

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3,8 kilometriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, Sorilanjoen pohjoispuolella, Kaitavedentien ja Pulesjärventien risteyksestä noin 120 metriä pohjoisluoteeseen, omakotitalon pihamaalla. Kohteen ympäristö on talon puutarhaa, jossa kasvaa istutuksia muun muassa marjapensaita. Tielinja kulkee myös osin hoitamattomammalla tontin osalla.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 54). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 55) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 2 näkyy osittain yhä käytössä olevana omakotitalon pihasta puutarhaan johtavana tienä (kuvat 56 ja 57). Tie johtaa Kaitavedentien ja Pulesjärventien risteyksen pohjoispuolella olevan mäen päällä sijaitsevan omakotitalon edestä luoteeseen. Tie varrella on muutamia asuinrakennuksia, jotka eivät ilmeisesti ole ympärivuotisessa käytössä. Tie päättyy puutarhaan, jossa kasvaa muun muassa marjapensaita. Tielinja kulkee puutarhan läpi kohti tontin hoitamattomampaa osaa ja Kaitavedentietä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat huonot. Tarkastus jouduttiin suorittamaan joulukuussa lumisissa olosuhteissa. Aluetta tarkasteltiin kattavasti myös ilmavalokuvien avulla.

Kohteen laajuus

Kohteen laajuus on 0,2 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä tielinjan molemmin puolin.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt osin maastossa yhä näkyvä tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteen kaakkoispuolella noin 140 metrin päässä sijaitsee historiallinen kylänpaikka Sorila (Sorrila) ja kohteen luoteispuolella noin 370 metrin päässä kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 3. kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2925_99, DSCN2926_100

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 13. Kohteet 13, 14, MK 1: 4000

Kuva 54. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinjä.

(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

55. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinjä esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 304).

Kuva 56. Kohde Messukylä – Ruovesi Sorila 2. Kuvattu itäkaakosta. (DSCN2925_100)

Kuva 57. Kohde Messukylä – Ruovesi Sorila 2. Kuvattu itäkaakosta. (DSCN2925_199)

14. MESSUKYLÄ – RUOVESI SORILA 3

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi Sorila 3
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	14
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	tienpohjat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku.
Rauhoitusluokka	2
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 863
X2-koordinaatti	6827 920
Y1-koordinaatti	2496 210
Y2-koordinaatti	2496 293
Z1-koordinaatti	0095
Z2-koordinaatti	0100
P1-koordinaatti	6831 794
P2-koordinaatti	6827 920
I1-koordinaatti	3336 783
I2-koordinaatti	3336 859
Koordinaattiselite	Muinaisjäännösalueen äärikoordinaatit

Kiinteistötiedot

Kiinteistötunnus	837-509-5-72
Kiinteistötunnus	837-895-2-6
Kiinteistönimi	Yleinen tie

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,3 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Kaitavedentien itäpuolella, noin 500 metriä luoteeseen Kaitavedentien ja Pulesjärventien risteyksestä. Maasto kohteen ympäristössä on tienvierustan sekametsää.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 58). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 59) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäänöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen.

Kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 3:n historiallinen tielinja näkyy nykyään maastossa peltotienä noin 70 metrin matkalla (kuva 60). Tielinjan pohjoispää yhdistyy yhä käytössä olevaan hiekkatiehen (Kiviojantie), joka kulkee niin ikään historiallisen Messukylä - Ruovesitien linjauksella.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset. Tarkastus jouduttiin suorittamaan joulukuussa lumisissa olosuhteissa. Aluetta tarkasteltiin kattavasti myös ilmavalokuvien avulla.

Kohteen laajuus

Kohteen laajuus on noin 0,1 hehtaaria

Ehdotus suoja-alueeksi

Suoja-alueeksi ehdotetaan 10 metriä asemoidun tielinjan molemmin puolin.

Luokitusehdotus

Luokka 2. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt maastossa yhä näkyvä tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 360 metriä kaakkoon sijaitsee kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 2 ja noin 600 metriä samaan ilmansuuntaan kohde Sorila (Sorrila). Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2916_97

Kartat

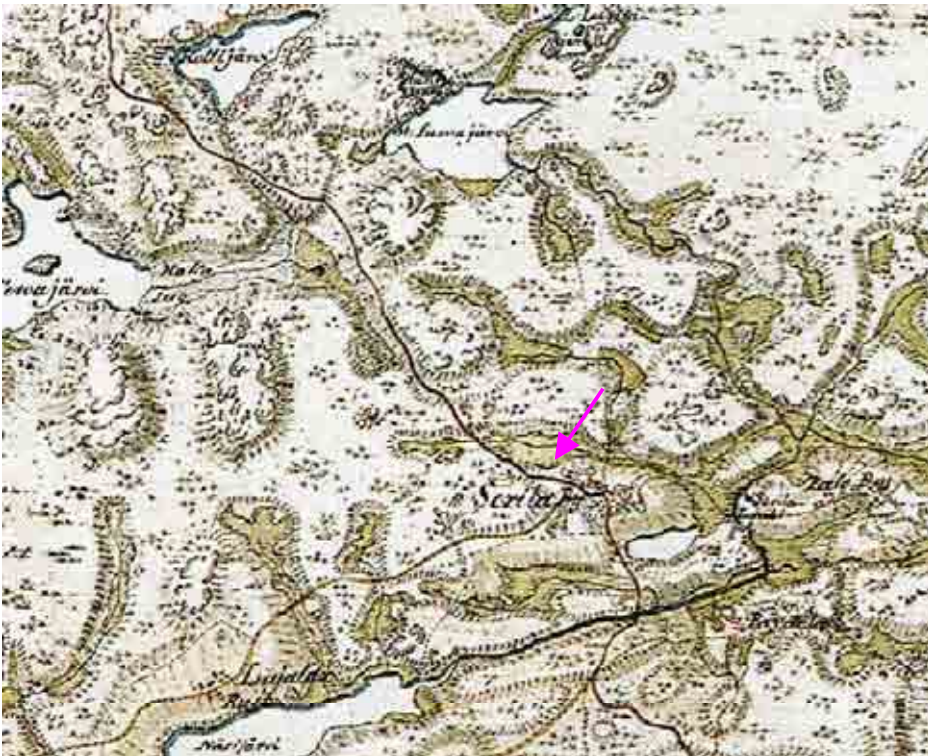
Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 13. Kohteet 13, 14, MK 1: 4000

Kuva 58. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinja.

(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 59. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 304).

Kuva 60. Tampere, Messukylä – Ruovesi Sorila 3. Historiallinen tielinja näkyy maastossa peltotienä. Kuvattu luoteesta. 3.12.2010, Kirsi Luoto.

15. MESSUKYLÄ – RUOVESI

Kunta	Tampere		
Vanha kunta			
Kylä			
Kaupunginosa			
Kohdenimi	Messukylä - Ruovesi		
Muinaisjäännöstunnus			
Inventointinumero	15		
MJ-tyyppi	kulkuväylät		
MJ-tyypin tarkenne			
Ajoitus	historiallinen		
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku		
Rauhoitusluokka	-		
Lukumäärä	6		
Peruskarttanumero	2123 12		
Peruskartan nimi	Aitolahti		
X1-koordinaatti	6825 270		
X2-koordinaatti	6828 850		
Y1-koordinaatti	2495 840		
Y2-koordinaatti	2497 040		
Z1-koordinaatti	0095		
Z2-koordinaatti	0140		
P1-koordinaatti	6829 080		
P2-koordinaatti	6832 710		
I1-koordinaatti	3336 440		
I2-koordinaatti	3337 570		
Koordinaattiselite	Inventointialueella äärikoordinaatit	sijaitsevan	tielinjan

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Tielinja kulkee Messukylän ja Ruoveden välillä, Näsijärven länsirannalla. Paikoin tielinja kulkee asutuskeskusten halki, osin kuitenkin metsässä (kuva 63). Kohteen ympäristö on

leimallisesti ihmisen toiminnan synnyttämää kulttuurimaisemaa etenkin Sorilanjoen tuntumassa.

Kohteen kuvaus

Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy ensimmäisen kerran kartalla 1600-luvun Kangasalaa, Lempäälää, Vesilahtea, Pirkkalaa ja Messukylää kuvaavassa pitäjänkartassa (kuva 61). Tie kulkee Messukylän kirkolta Nurmin ja Sorilan kylien halki pohjoiseen seuraillen Näsijärven rantaa läpi Kämmeniemen ja Teiskon päätyen Ruoveden pitäjän rajalle. Tie on merkitty niin Kuninkaan kartaston (kuva 62) (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Messukylä - Ruovesi -tielinja on ollut kaksi pitäjää (Messukylä ja Ruovesi) yhdistävä kulkuväylä, jonka varrelle syntyi myös Teiskon kappeli. Kappelin synty ajoittuu todennäköisesti vuoteen 1636 (Arajärvi 1954, 451). Tie on kulkenut suurin piirtein samalla sijallaan aina 1960-luvulle saakka, jolloin Kaitavedentietä (tie 338) uudistettiin ja tielinjausta muutettiin paikoin jopa useita kymmeniä metrejä Nurmen ja Sorilan kylien alueella. Messukylä - Ruovesi -tielinjan inventointialueella sijaitsevat ja kiinteiksi muinaisjäännöksiksi katsotut kohdat on nimetty kohdenimillä Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3 ja Messukylä - Ruovesi Sorila 1 - 3. Tielinja on suureksi osaksi asemoitu nykyiselle peruskartalle Nurmin ja Sorilan kylien isojakokarttoja (Lilius 1792; Rehnström 1764) käyttäen. Inventointialueen pohjoisosassa asemoinnin lähteenä on käytetty Kuninkaan kartastoa.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde, ei täytä kiinteälle muinaisjäännökselle asetettuja kriteereitä. Historiallinen, vähintään 1600-luvulta peräisin oleva, kaksi pitäjää yhdistänyt yhä käytössä oleva tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa kohde on otettava huomioon suojeltavana elementtinä ja merkittävä kaavaan kaavatasoon nähden sopivalla merkinnällä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

-

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN2919_98

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 3000

Kartta 11. Kohde 11 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kartta 13. Kohteet 13, 14 sekä osa kohteesta 15, MK 1: 4000

Kuva 61. Ote 1600-luvulta peräisin olevasta pitäjänkartasta, jossa kuvataan Messukylä - Ruovesi -tielinja.

(<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22216/mh%2014%20kangasala..%20ja%20lempaala.jpg>).

Kuva 62. Ote Kuninkaan kartaston Tampereen koillista aluetta kuvaavasta kartasta, jossa myös Messukylä - Ruovesi -tielinja esiintyy. (Alanen & Kepsu 1989, 304).

Kuva 63. Historiallinen Messukylä – Ruovesi tien linjaus kulkee osin nykyäänkin käytössä olevalla tielinjalla. Kuvattu lounaasta. (DSCN2919_98)

16. NURMI – KANGASALA NURMI

Kunta	Tampere
Vanha kunta	
Kylä	
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Nurmi - Kangasala Nurmi
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	16
MJ-tyyppi	kulkuväylät
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 574
X2-koordinaatti	6825 629
Y1-koordinaatti	2497 201
Y2-koordinaatti	2497 872
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	0110
P1-koordinaatti	6829 391
P2-koordinaatti	6829 417
I1-koordinaatti	3337 663
I2-koordinaatti	3338 334
Koordinaattiselite	Inventointialueella olevan tielinjan äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Tielinja kulkee inventointialueella nykyisen Lintukalliontien kohdalla. Tie kulkee itään Kaitavedentieltä (tie 338) kohti Kangasalan Ruutanaa ja Vesijärveä. Tie kulkee

suureksi osaksi metsän keskellä, mutta kulkee myös suhteellisen tiehään asutun Kangasalan Ruutana asuinalueen halki. Kesän 2010 inventointialueella tie kulkee omakotialueella.

Kohteen kuvaus

Nurmin kylästä kohti Kangasalan Vesijärveä kulkeva tielinja on merkitty niin Kuninkaan kartaston (Alanen & Kepsu 1989, 298, 304, 310, 316) kuin Kuninkaan Tiekartastonkin (kuva 64) (Harju & Lappalainen 2010, 173, 197) aluetta kuvaaviin karttoihin. Ti esiintyy niin ikään Nurmin kylää kuvaavassa isojakokartassa vuodelta 1972 (Lilius). Tie on ollut osa suorinta Ruoveden ja Kangasalan välistä reittiä.

Nykyään tielinja noudattelee inventointialueella Lintukalliontien linjausta. Kaitavedentien ja Lintukalliontien risteuksen alueella tielinjaus eroaa hieman nykyisestä tielinjauksesta, mutta lienee eroavalta osaltaan tuhoutunut risteysalueen ja päiväkodin edustan piha-alueen ajoväylän ja parkkialueen kohdalta.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde, ei täytä kiinteälle muinaisjäänökselle asetettuja kriteereitä. Historiallinen, vähintään 1700-luvun lopulta peräisin oleva, yhä käytössä oleva tielinja, joka esiintyy myös Kuninkaan kartaston ja Kuninkaan tiekartaston kartoissa. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa kohde on otettava huomioon suojeltavana elementtinä ja merkittävä kaavaan kaavatasoon nähden sopivalla merkinnällä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

-

Muut havainnot

-

Löydöt

-

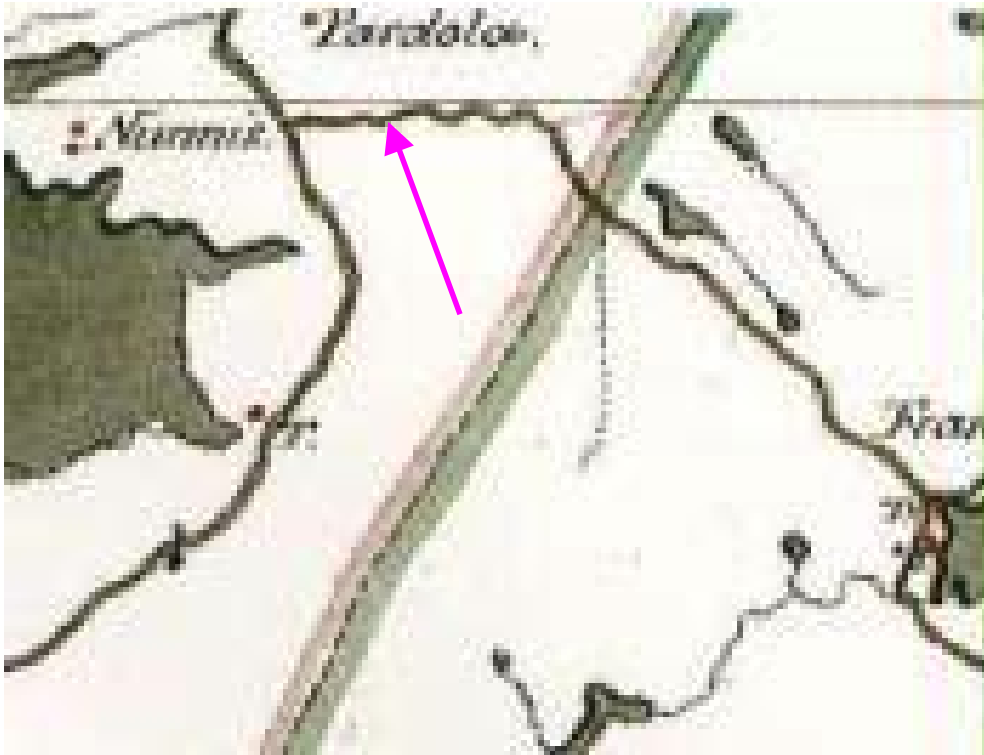
Digitaalikuvat

-

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18, MK 1: 3000

Kuva 64. Ote Kuninkaan tiekartaston kartasta, jossa Nurmi - Kangasalatie esiintyy. Kohdetta osoittaa violetti nuoli. (Harju & Lappalainen 2010, 173).

17. JUOPONLAHTI 2

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Juoponlahti 2
Muinaisjäännöstunnus	1000008710
Inventointinnumero	17
MJ-tyyppi	kivirakenteet
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 478
X2-koordinaatti	6825 499
Y1-koordinaatti	2496 542
Y2-koordinaatti	2496 561
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6829 309
P2-koordinaatti	6829 332
I1-koordinaatti	3337 005
I2-koordinaatti	3337 020
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kalle Luoto 2006 inventointi

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee 2,3 kilometriä kaakkoon Aitolahden kirkosta, Näsijärven Juoponlahden pohjukassa, noin 120 metriä koilliseen lahden pohjan rannasta. Kohde on metsäisellä

saarekkeella kesannolla oleva pellon keskellä, lähellä Juoponlahteen laskevaa ojaa. Metsäkumpareella kasvaa muutamia vanhoja mäntyjä sekä nuorempaa puustoa ja pensaikkoa.

Kohteen kuvaus

Metsäsaarekkeen loivassa mäen rinteessä, sijaitsee noin 3 x 5 metrin laajuinen nelikulmainen tai soikeahko kiveys (rakenne 1, kuva 65), jonka sisäpuoli on täytetty pikkukivillä. Rakenteen gps-koordinaatit ovat P: 6829316, I: 3337012. Rakenteen ulkokehän kivet ovat halkaisijaltaan 30 - 50 cm ja sisäpuolen 10 - 20 cm. Myös sisäpuolella on joitakin suurempia kiviä. Pikkukiviä on rakenteessa useita kivikertoja, ja osa kivistä vaikuttaa tulen rapauttamilta. Rakenteen keskelle kaivettiin koepisto, joka oli kooltaan 30 x 30 cm. Löytöinä siitä saatiin rapautuneen kiven siruja, hiiltä sekä pieni määrä (7 kappaletta) tiilensiruja. Rakenne on mahdollisesti nuorehko riiphenpohja. kohteen lounaispuolella olevalla pellolla, lähimmillään noin 15 metrin päässä kohteesta, kulkee isojakokartalle (Lilius 1972) merkitty kylätie Nurmin kylätontilta kohti Messukylä - Ruovesi -tielinjaa. Tiestä ei ole maanpäälle havaittavia merkkejä.

Edellisestä noin 10 - 20 metriä pohjoiseen sijaitsee gps-koordinaattien P: 6829325, I: 3337012 osoittamassa paikassa laajuudeltaan noin 2 x 1,5 metriä ja syvyydeltään noin 0,3 metriä oleva kuopanne. Kuopanne vaikuttaa nuorehkolta. Kyseessä saattaa olla nauris- tai perunakuoppa (kuva 66).

Rakenteen 1 itäpuolella sijaitsee samaisessa metsäsaarekkeessa vielä kolme peltorauniota. Näiden gps-koordinaatit ovat 6829319/3337019, 6829321/3337025 ja 6829322/3337029. Peltorauniot lienevät resentejä.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan noin 0,03 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Ei täytä kiinteälle muinaisjäännökselle asetettuja kriteereitä. Alueen maankäyttöä suunniteltaessa kohde on kuitenkin otettava huomioon suojeltavana rakenteena ja merkittävä kaavaan kaavatasoon nähden sopivalla merkinnällä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 80 metriä itäkoilliseen sijaitsee muu kohde Juoponlahti 1 ja noin 270 metriä länteen historiallisen ajan kylänpaikka Nurmi (Nurmis).

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 21 - 23

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0004_75, DSCN0005_2_76, DSCN0006_2_77, DSCN0008_78, DSCN0009_79

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000
Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000

Kuva 65. Tampere, Juoponlahti. Rakennuksenpohja. Kuvattu luoteesta. (KYY 53: 22, DSCN0005_2_76)

Kuva 66. Tampere, Juoponlahti. Nauriskuoppa. Kuvattu länsilounaasta. (KYY 53: 23, DSCN0008_78)

18. AITORANTA

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Aitoranta
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	18
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	viljelyröykkiöt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	resentti
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 030
X2-koordinaatti	6825 041
Y1-koordinaatti	2497 261
Y2-koordinaatti	2497 274
Z1-koordinaatti	0113
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6828 828
P2-koordinaatti	6828 840
I1-koordinaatti	3337 698
I2-koordinaatti	3337 712
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 3 kilometriä kaakkoon Aitolahden kirkosta, metsäalueella valtatie 9:n pohjoispuolella ja Kaitavedentien (tie 338) länsipuolella. Matkaa valtatie 9:lle on

kohteelta noin 230 metriä ja Kaitavedentielle noin 50 metriä lyhimmillään. Maasto kohteen ympäristössä on nuorehkoa sekametsää.

Kohteen kuvaus

Nuorehossa sekametsässä on loivasti kaakkoon ja etelään viettävässä rinteessä pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 1,2 metriä ja korkeudeltaan noin 0,3 metriä oleva sammaloituneista kivistä koottu röykkiö (kuva 67). Kivet rauniossa ovat halkaisijaltaan 30 - 40 cm. Raunio toi jo maastossa mieleen peltoraunio, vaikka lähimpään peltoon onkin nykyään matkaa 50 metriä. Jälkityövaiheessa ilmakuvista selvisi, että aivan raunio vieressä on vielä 1940-luvulla sijainnut pelto, joka nykyään on metsittymässä. Rakenne lienee resentti peltoraunio.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 0,01 hehtaaria.

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Ei täytä kiinteälle muinaisjäänökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteen välittömässä läheisyydessä, sen pohjoispuolella sijaitsee kohde Messukylä - Ruovesi Nurmi 1, jonka alueella sijaitsee myös toinen kohteen Aitoranta kaltainen peltoraunio.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0011_80

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 10. Kohteet 9, 10, 16, 18, MK 1: 3000

Kuva 67. Peltorauniokohde kuvattuna idästä. (DSCN0011_80)

19. KOVAPÄÄ

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Nurmi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Kovapää
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	19
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6825 950
X2-koordinaatti	6825 987
Y1-koordinaatti	2496 193
Y2-koordinaatti	2496 224
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6829 797
P2-koordinaatti	6829 835
I1-koordinaatti	3336 673
I2-koordinaatti	3336 706
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 1,9 kilometriä itäkaakkoon Aitolahden kirkosta, Nurmin kylässä, Nurmintien ja Laurintanhuan risteyksen luoteispuolella. Kohteen alueella sijaitsee

Kovapään tilan vanha navetta. Kohteen ympäristö on osaksi pusikoitunutta navetan edustaa, osaksi hoidettua nurmea ja osaksi peltoa.

Kohteen kuvaus

Nathan Liliuksen (1792) Nurmin kylää kuvaavaan isojakokarttaan on nykyisen Nurmintien ja Laurintanhuan risteyksen luoteispuolelle merkitty pienellä vierekkäin kaksi taloa (kuva 68). Taloille ei ole annettu numeroa tai kirjaintunnistetta, jonka avulla kartan selitysosasta olisi tarkistettavissa, mitä talot tosiasiasa ovat. Nurmin kylän kantatiloille on isojakokartassa annettu kirjainkoodit e - f. Tilojen a - d sijaintia ei kartassa jostain syystä esitetä, ne lienevät siirtyneet pois kylätontilta jo ennen laatimisajankohtaa.

Kohteen Kovapää kohdalle merkityt talot saattavat olla esimerkiksi torppia. Mikäli näin on, eivät ne Suomen Asutuksen Yleisluettelon (SAY) mukaan ole perustettu ainakaan ennen vuotta 1750. Ennen vuotta 1750 ei Nurmin kylässä SAY:n mukaan ollut vielä ainuttakaan torppaa. Toinen mahdollisuus on, että talot ovat Kovapään, Nattarin ja Juopon tilojen sotilaan Matts Stån ja Mikkolan ja Ketaran tilojen sotilaan Matts Nurmelinin talot. Tätä tulkintaa tukee se seikka, että pinta-alaltaan pienet peltotilkut isojakokarttaan merkittyjen talojen lähellä kuuluvat juuri kyseisille sotilaille.

Nykyään kohteen Kovapää kohdalla sijaitsee Kovapään tilaan kuuluva ja käytöstä poistunut navetta (kuvat 69 ja 70). Navetta on perustettu kivisille harkoille ja se on rakennettu vuonna 1923 harvinaisesta materiaalista, savi-kanerva -seoksesta (Jaakola 2008, 45). Navetan ympäristö on osin hoidettua nurmialuetta, osin pusikoitunutta joutomaata ja osin peltoa. Kohde on nimetty sijaintinsa perusteella Kovapääksi.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat kohtalaiset; osa tarkastetusta kohteesta oli sankaan pusikoitunutta.

Kohteen laajuus

Kohde on laajuudeltaan 785 neliometriä.

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Ei täytä kiinteälle muinaisjäänökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 450 etelään sijaitsee historiallisen ajan kylänpaikka Nurmi (Nurmis). Kohteesta 800 - 900 metriä itäkoilliseen, itään ja itäkaakkoon sijaitsevat kohteet Messukylä - Ruovesi Nurmi 1 - 3. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisteritunnuksia.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 20

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0002_2_73, DSCN0003_2_74

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 6. Kohteet 3, 17, 19, MK 1: 3000

Kuva 68. Ote vuodelta 1792 (Lilius) olevasta Nurmin kylän isojakokartasta. Risteyksen luoteispuolelle on merkitty kaksi rakennusta. Pienet peltotilkut risteyksen ympärillä kuuluvat sotamiehille Stå ja Nurmelin.

Kuva 69. Tampere Kovapää. historiallisen ajan asuinpaikka Kovapään tilan luoteispuolella. Kuvattu lounaasta. (KYY 53: 20, DSCN0002_2_73)

Kuva 70. Tampere Kovapää. historiallisen ajan asuinpaikka Kovapään tilan luoteispuolella. Kuvattu koillisesta. (DSCN0002_2_74)

20. SORILA (SORRILA) PEUKUNEN

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Sorila (Sorrila) Peukunen
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinnumero	20
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	kylänpaikat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	3
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 366
X2-koordinaatti	5827 442
Y1-koordinaatti	2496 426
Y2-koordinaatti	2496 507
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	0120
P1-koordinaatti	6831 201
P2-koordinaatti	6831 274
I1-koordinaatti	3336 975
I2-koordinaatti	3337 054
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 2,2 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Aitoniementien eteläpuolella, noin 200 metriä länsilounaaseen Kaitavedentien ja Aitoniementien

risteyksestä. Paikalla on nykyään vuonna 1937 rakennettu talo nurmella olevine pihapiireineen.

Kohteen kuvaus

Peukunen mainitaan vuoden 1540 maakirjassa yhtenä Sorilan kylään kuuluneista kantatiloista (Arajärvi 1954, 708). Tila sijaitsee erillään Sorilan varsinaisesta kylätontista (kuva 71). Kohteen alueella on nykyään 1937 rakennettu suurehko omakotitalo nurmella olevine pihapiireineen (kuvat 72 ja 73). Talon luoteispuolella sijaitsee myös uudehko autotalli. Aitonimentie, jota on aikojen saatossa korotettu useita kertoja, sijaitsee tilan pihapiiriä huomattavasti korkeammalla sen pohjoispuolella. Koska tontilla on 1500-luvulla sijainnut ainoastaan yksi talo, tontti on pohjoisosastaan tuhoutunut autotallin, omakotitalon ja Aitoniementien kohdalta, tontin kaakkoisosassa sijaitsee porakaivo ja tontin maaperä vaikuttaa muokatulta etenkin pohjoisosastaan katsotaan Sorilaan kylään erillään sijainneena yksittäisenä talona kuuluneen kohteen olevan tuhoutunut ja kuuluvan muinaisjäännösten rauhoitusluokkaan 3.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Luokka 3. Koska tontilla on 1500-luvulla sijainnut ainoastaan yksi talo, tontti on pohjoisosastaan tuhoutunut autotallin, omakotitalon ja Aitoniementien kohdalta, tontin kaakkoisosassa sijaitsee porakaivo ja tontin maaperä vaikuttaa muokatulta etenkin pohjoisosastaan katsotaan Sorilaan kylään erillisenä talona kuuluneen kohteen olevan tuhoutunut ja kuuluvan muinaisjäännösten rauhoitusluokkaan 3.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 340 metriä koilliseen sijaitsee historiallinen kylänpaikka Sorila (Sorrila), 380 metriä länteen kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 1 ja 250 metriä pohjoiskoilliseen

kohde Messukylä - Ruovesi Sorila 2. Kohteilla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

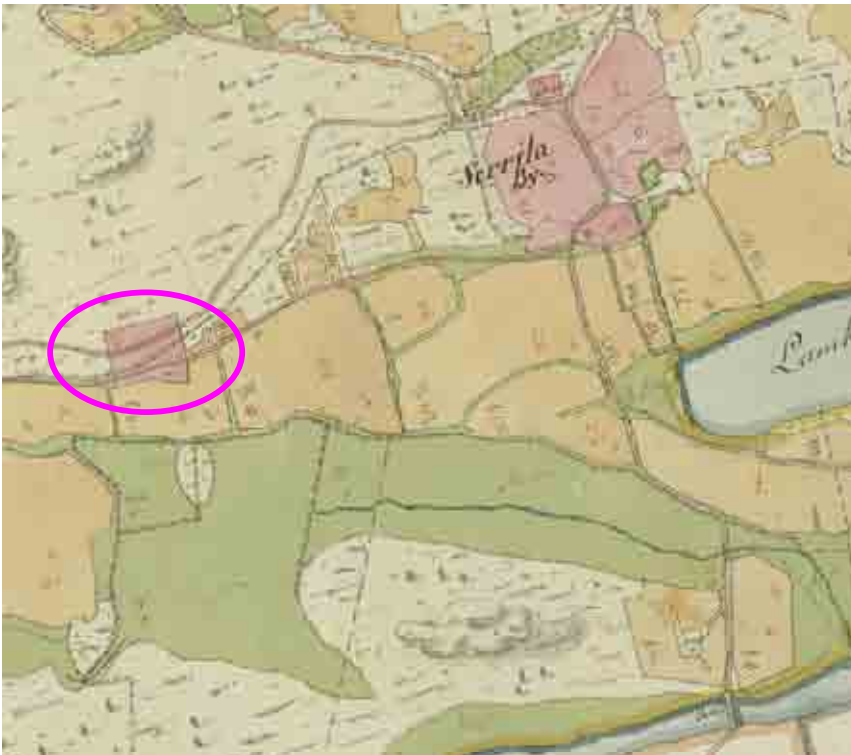
KYY 53: 10

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1941_26, DSCN1943_27

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 12. Kohteet 2, 12, 13, 20, MK 1: 4000

Kuva 71. Ote vuodelta 1764 (Rehnström) olevasta Sorilankylän isojakokartasta. Peukunen ympyröity violetilla viivalla.

Kuva 72. Tampere Sorila Sorila) Peukunen. Yksi Sorilan kylän tonteista. Kuvattu kaakosta. (KYY 53: 10, DSCN1943_27)

Kuva 73. Tampere Sorila Sorila) Peukunen. Yksi Sorilan kylän tonteista. Kuvattu koillisesta. (DSCN1941_26)

21. JOKIVALKAMANTIE

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Sorila
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Jokivalkamantie
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	21
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	viljelyröykkiöt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 297
X2-koordinaatti	6827 311
Y1-koordinaatti	2496 152
Y2-koordinaatti	2496 168
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 145
P2-koordinaatti	6831 160
I1-koordinaatti	3336 695
I2-koordinaatti	3336 710
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 1,9 kilometriä koilliseen Aitolahden kirkosta, Aitoniementien eteläpuolella, 560 metriä lounaaseen Aitoniementien ja Kaitavedentien risteyksestä.

Kohde on pienellä heinittyneellä kumpareella, jota ympäröivät pellot lännessä, etelässä ja idässä. Pohjoisessa kumpare rajautuu omakotialueeseen.

Kohteen kuvaus

Kohde on heinittyneellä kumpareella, pihlajan juurella. Se on pitkänomainen, kooltaan 1,2 x 0,7 metriä oleva ja 0,2 metriä korkea maantasainen röykkiö (kuva 74). Kivet rauniossa ovat kooltaan vaihtelevia, suurimmat noin 30 cm halkaisijaltaan. Röykkiön keskellä on kolo ja röykkiö koostuu osittain liuskekivistä. Röykkiön vieressä on maansekainen kasa, jossa on pientä liuskekivimurua. Kasa on kooltaan 2 x 0,8 x 0,2 metriä. Kyseessä lienee resentti peltoraunio.

Kohteen vierestä on kulkenut eteläisempi kylätie Sorilan kylästä Laalahteen (Rehnström 1764). Eteläinen ja pohjoinen reitti yhdistyvät toisiinsa noin 150 metrin päässä kohteesta.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Ei täytä kiinteälle muinaisjännökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta 1,2 kilometriä lounaaseen sijaitsee Laalahden (Laijalax) kylätontti ja noin 700 metriä itäkoilliseen Sorilan (Sorrila) kylätontti. Kohteilla ei ole vielä muinaisjännösrekisterinumeroita.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 9

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010,
arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1939_24

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 5. Kohteet 2, 13, 20, 21, MK 1: 3000

Kuva 74. Tampere Jokivalkamantie, kiviraunio metsäsaarekkeessa. Kuvattu lännestä.
(KYY 53: 9, DSCN1939_24)

22. TIIKONNIEMI

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Hirviniemi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Tiikonniemi
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	22
MJ-tyyppi	asuinpaikat
MJ-tyypin tarkenne	torpat
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	1776
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6826 269
X2-koordinaatti	6826 313
Y1-koordinaatti	2494 350
Y2-koordinaatti	2494 398
Z1-koordinaatti	0110
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6830 200
P2-koordinaatti	6830 245
I1-koordinaatti	3334 848
I2-koordinaatti	3334 895
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 150 metriä etelään Aitolahden kirkosta, Aitoniementie eteläpuolella, Näsijärven Niihamanselälle työntyvän loivan niemen korkeimmalla

kohdalla, Tiikinojan länsirannalla. Kohteella sijaitsee nykyään asuttu Tiikon tila pihapiireineen.

Kohteen kuvaus

Tiikonniemen torppa on perustettu Suomen Asutuksen Yleisluettelon mukaan vuonna 1776. Torpan perusti Mats Tikonniemi Maja vaimoineen. Pariskunnalla oli kaksi lasta. Tiikonniemi tunnetaan Hatanpään kartanon torppana. Kohteella sijaitsee nykyään asuttu Tiikon tila hoidettuine pihapiireineen (kuva 75).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Vuoden 1750 jälkeen (1776) perustettu yhä asuttu torpanpaikka ei täytä kiinteälle muinaisjäännökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta 580 metriä lounaaseen sijaitsee Hirviniemen Ruokosen (1000011516) yksinäistalo ja noin 800 metriä koilliseen Laalahden (Laijalax) historiallinen kylänpaikka. Jälkimmäisellä ei vielä ole muinaisjäännösrekisteritunnusta.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Kyy 53: 3

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1923_12, DSCN1924_13

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000

Kuva 75. Tiikonniemen torpanpaikka. Kuvattu eteläkaakosta. (KYY 53: 3, DSCN1924_13)

23. TIIKKO 1

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Hirviniemi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Tiikko 1
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	23
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	vesimyllyt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	1600-luku
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 02
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6826 371
X2-koordinaatti	6826 403
Y1-koordinaatti	2494 479
Y2-koordinaatti	2494 517
Z1-koordinaatti	0100
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6830 297
P2-koordinaatti	6830 329
I1-koordinaatti	3334 982
I2-koordinaatti	3335 018
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit.

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin sata metriä kaakkoon Aitolahden kirkosta, Aitoniementien eteläpuolella, Näsijärveen laskevassa Tiikinojassa. Inventointiajankohtana viereisen

Tiikon tilan takana kulkeva purouoma oli kuivana. Kohteen ympäristössä kasvaa tiheähköä lehtimetsää.

Kohteen kuvaus

Hirvenniemeläiset (nykyinen Hirviniemen kylä) saivat 1600-luvulla Laalahden isännän luvalla rakentaa myllyn Laalahden maille Tiikonojaan. Niin kutsuttu Alinen mylly kuului Hirvenniemen viidelle talolle. Mylly on merkitty vuodelta 1764 (Rehnström) olevaan karttaan Laajalahden rusthollin omistuksista (kuva 76).

Kesän 2010 inventoinnin yhteydessä peruskartalle vuoden 1764 kartan mukaan asemoitu myllynpaikka tarkastettiin, mutta paikalla ei havaittu mitään myllyyn liittyviä rakenteita (kuva 77).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvä. Inventointiajankohtana purouoma oli kuiva.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Vuoden 1764 mukaan asemoidulla myllynpaikalla ei ole havaittavissa myllyyn liittyviä rakenteita. Kohde ei täytä kiinteälle muinaisjäännökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 630 metriä koilliseen sijaitsee Laajalahden (Laiialax) historiallinen kylänpaikka ja noin 750 metriä lounaaseen Hirviniemen Ruokosen yksinäistalo (1000011516). Ensin mainitulla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroa.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 4

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1925_14, DSCN1926_15

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000

Kuva 76. Ote vuodelta 1764 (Rehnström) olevasta kartasta, jossa esiintyvistä myllynpaikoista Tiikko 1 on eteläisempi.

Kuva 77. Tampere Tiikko 1: myllyn sijaintipaikalla on vain jokiuoman kiviä. Kuvattu eteläkaakosta. (KYY 53: 4, DSCN1925_14)

24. TIIKKO 2

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Hirviniemi
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Tiikko 2
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	24
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	vesimyllyt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	Vähintään 1600-luku
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6826 398
X2-koordinaatti	6826 429
Y1-koordinaatti	2494 360
Y2-koordinaatti	2494 396
Z1-koordinaatti	0105
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6830 328
P2-koordinaatti	6830 359
I1-koordinaatti	3334 862
I2-koordinaatti	3334 900
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee Aitolahden kirkon lounaispuolella, noin 30 metriä kirkon lounaiskulmasta. Kohteen ympäristö on purouoman itäpuolella hoidettua, nurmella

olevaa hautausmaa-aluetta ja länsipuolella ruohoa kasvavaa metsää, joka niin ikään kuuluu hautausmaa-alueeseen.

Kohteen kuvaus

Mylly on merkitty vuodelta 1764 (Rehnström) olevaan karttaan Laajalahden rusthollin omistuksista (kuva 78). Tiikonojassa tiedetään vielä 1800-luvun alussa olleen niin kutsutun "Ylisen myllyn", josta Laalahti omisti 3/4 ja Hirvenniemen Ruokonen 1/4. Kyseessä lienee kohteen Tiikko 2 kohdalla ollut mylly.

Paikalla on nykyään purouoma, joka tarkastusajankohtana oli kuivana. Puron uoma laskee jyrkästi kohteen kohdalla (korkeuseroa 1,5 - 3 metriä) muodostaen oivallisen luontaisen myllynrattaanpaikan (kuva 79). Myllynpaikan kohdalla, uoman länsirannalla oli havaittavissa hajallaan olevia, halkaisijaltaan noin 40 cm olevia kiviä, jotka eivät kuitenkaan muodostaneet rakennetta. Länsirannalla oli myös osin maan alla oleva yksittäinen työstetty kivi, jonka toinen pää pilkottaa turpeesta.

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät. Tarkastusajankohtana purouoma oli kuivillaan.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Vuoden 1764 mukaan asemoidulla myllynpaikalla ei ole havaittavissa myllyyn liittyviä rakenteita. Kohde ei täytä kiinteälle muinaisjäännökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 700 metriä koilliseen sijaitsee Laajalahden (Laiialax) historiallinen kylänpaikka ja noin 700 metriä lounaaseen Hirviniemen Ruokosen yksinäistalo (1000011516). Ensin mainitulla ei ole vielä muinaisjäännösrekisterinumeroa.

Muut havainnot

Myllynpaikan tuntumassa, noin 6 metriä luontaisesta, kallioiden väliin jäävästä, rännimäisestä myllynrattaanpaikasta kaakkoon on kallioon hakattu halkaisijaltaan 10 cm oleva rengas. Rengas lienee resentti kiintopiste.

Löydöt

-

Digitaalikuvat

KYY 53: 5

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN1928_16, DSCN1929_17, DSCN1933_18, DSCN1934_19

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 4. Kohteet 1, 22 - 24, MK 1: 3000

Kuva 78. Ote vuodelta 1764 (Rehnström) olevasta kartasta, jossa esiintyvistä myllynpaikoista Tiikko 2 on pohjoisempi.

Kuva 79. Tampere Tiikko 2, myllyn sijaintipaikka. Kuvattu kaakosta. (KYY 53: 5, DSCN1928_16)

25. TUOMISTO

Kunta	Tampere
Vanha kunta	Aitolahti
Kylä	Palo
Kaupunginosa	
Kohdenimi	Tuomisto
Muinaisjäännöstunnus	
Inventointinumero	25
MJ-tyyppi	työ- ja valmistuspaikat
MJ-tyypin tarkenne	viljelyröykkiöt
Ajoitus	historiallinen
Selkeä ajoitus	
Rauhoitusluokka	-
Lukumäärä	1
Peruskarttanumero	2123 12
Peruskartan nimi	Aitolahti
X1-koordinaatti	6827 715
X2-koordinaatti	6827 740
Y1-koordinaatti	2498 771
Y2-koordinaatti	2498 797
Z1-koordinaatti	0115
Z2-koordinaatti	
P1-koordinaatti	6831 441
P2-koordinaatti	6831 467
I1-koordinaatti	3339 330
I2-koordinaatti	3339 359
Koordinaattiselite	Kohteen äärikoordinaatit

Aiemmat löydöt

Ei aiempia löytöjä.

Tutkimukset

Kirsi Luoto 2010 inventointi

Sijainti ja maasto

Kohde sijaitsee noin 4,5 kilometriä itäkoilliseen Aitolahden kirkosta, Palon kylässä, Palonkyläntie pohjoispuolella, noin 65 metriä kaakkoon Tuomisto -nimisen tilan päärakennuksesta. Alue on nykyistä metsää.

Kohteen kuvaus

Paikalla on pienen kallioharjanteen kainalossa gps-koordinaattien P: 6827728, I: 2498786 osoittamassa kohdassa laajuudeltaan noin 4 x 1,8 ja korkeudeltaan noin 0,2 - 0,5 metriä oleva röykkiö. Röykkiö koostuu suurehkoista, halkaisijaltaan noin 0,3 metriä olevista, sammaloituneista kivistä. Kohteen vierestä kulkee vanha Palonkylän sisäinen kylätie, joka esiintyy vuoden 1763 kartassa (Rehnström). Tielinjasta ei ole jäljellä maanpinnalle havaittavia merkkejä. Paikalla on hiljan kulkenut metsäkone tai traktori.

Suomen taloudellisessa kartassa vuodelta 1931 on kohteen länsipuolen välittömään läheisyyteen merkitty peltoa (kuva 80). Kartalla on myös näkyvissä vuoden 1763 kartassakin esiintyvä kylätien linjaus. Kohteen luonteen ja sijainnin perusteella kyseessä on resenti peltoraunio (kuva 81).

Havaintomahdollisuudet

Havaintomahdollisuudet olivat hyvät.

Kohteen laajuus

-

Ehdotus suoja-alueeksi

-

Luokitusehdotus

Muu kohde. Ei täytä kiinteälle muinaisjäänökselle asetettuja kriteereitä.

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat

Alueelle laaditaan osayleiskaavaa.

Lähistön kohteet

Kohteesta noin 430 metriä länteen sijaitsee historiallinen kylätontti Palo (Pahlo) Rentto. Kohteella ei ole vielä muinaisjäänösrekisterinumeroa.

Muut havainnot

-

Löydöt

-

Digitaalikuvat

Tampere Nurmi-Sorilan osa-yleiskaava-alueen arkeologinen inventointi 2010, arkistoidut digitaalikuvat: DSCN0016_83

Kartat

Kartta 3. Inventoidut ja inventointialueella sijaitsevat kohteet, MK 1: 18 000

Kartta 8. Kohteet 6, 7, 25, MK 1: 3000

Kuva 80. Ote vuodelta 1931 olevasta Suomen taloudellisesta kartasta, josta näkyy, että kohteen Tuomisto länsipuolella on tuolloin ollut peltoa. Kohde sijaitsee kuvassa näkyvien kolmen tienristeyksen luoteispuolella, välittömästi pellon vieressä.

Kuva 81. Tuomiston viljelyraunio kuvattuna lännestä. (DSCN0016_83)

Liite 1. Digitaalikuva-alueet

Tampere, Nurmi-Sorilan osayleiskaava-alueen arkeologinen täydennysinventointi 2010

Kuvannut Kirsi Luoto

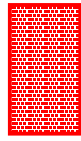
Kuvat on talletettu cd:llä Pirkanmaan maakuntamuseon Kulttuuriympäristöyksikön arkistoon sekä osin Tampereen museoiden KuvaSiiri-tietokantaan.

KuvaNro	KuvaSiiriNro	Pvm	Aihe	Kuvattu suunnasta
DSCN1622_1	-	23.6.	Tampere Partola (Parola), rakennuksen perustus.	kaakosta
DSCN1626_2	-	23.6.	Tampere Partola (Parola), rakennuksen perustus.	eteäkaakosta
DSCN1633_3	-	23.6.	Tampere Partola (Parola), rakennuksen perustus.	eteälounaasta
DSCN1639_4	KYY 53:1	23.6.	Tampere Partola (Parola), rakennuksen mahdollisia kiuaskiviä. Huomaa lohkoitu kivi.	luoteesta
DSCN1655_5	-	23.6.	Tampere Partola (Parola), päärakennuksen koillispuolella oleva mahdollinen vanha astinkivi.	itäkoillisesta
DSCN0001_6	-	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätonttia.	eteälounaasta
DSCN0002_7	KYY 53:2	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätonttia.	etelästä
DSCN0003_8	-	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätonttia.	eteäkaakosta
DSCN1682_9	-	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätontilta löydetty tiili.	-
DSCN1683_10	-	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätontin kaakkoispuolelle uuden talousrakennuksen suunnitellulle sijaintipaikalle tehtyjen koepistojen 2 ja 3 paikat.	kaakosta
DSCN1684_11	-	23.6.	Tampere Partola (Parola). Kylätontin kaakkoispuolelle uuden asuinrakennuksen suunnitellulle sijaintipaikalle tehtyjen koepistojen 4, 5 ja 6 paikat.	kaakosta
DSCN1923_12	-	31.8.	Tampere Tiikonniemi. Torpan sijaintipaikka.	koillisesta
DSCN1924_13	KYY 53:3	31.8.	Tampere Tiikonniemi. Torpan sijaintipaikka.	luoteesta
DSCN1925_14	KYY 53:4	31.8.	Tampere Tiikko 1. Myllyn sijaintipaikalla on vain jokuoman kiviä.	eteäkaakosta
DSCN1926_15	-	31.8.	Tampere Tiikko 1. Myllyn sijaintipaikalla on vain jokuoman kiviä.	eteäkaakosta
DSCN1928_16	KYY 53:5	31.8.	Tampere Tiikko 2, myllyn sijaintipaikka.	kaakosta
DSCN1929_17	-	31.8.	Tampere Tiikko 2, myllyn sijaintipaikka.	kaakosta
DSCN1933_18	-	31.8.	Tampere, Tiikko 2. Kivilohkareita myllyuoman länsipuolella.	idästä
DSCN1934_19	-	31.8.	Tampere Tiikko 2, Myllyn sijaintipaikka.	luoteesta
DSCN1935_20	KYY 53:6	31.8.	Tampere Laalahden kylätontti.	lännessä
DSCN1936_21	KYY 53:7	31.8.	Tampere Laalahden kylätontti.	etelästä
DSCN1937_22	KYY 53:8	31.8.	Vanha arkeologisoitunutta tielinjaa metsässä.	lounaasta
DSCN1938_23	-	31.8.	Vanha kyläite on yhä nykyäänkin osin käytössä.	lounaasta
DSCN1939_24	KYY 53:9	31.8.	Tampere Jokivaikamantie. Kiviraunio metsäsaarekkeessa.	lännessä
DSCN1940_25	-	1.9.	Sorilanjoen vanha ylityskohta.	lännessä

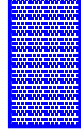
DSCN1941_26	-	1.9.	Yksi Sorilan kylän tonteista (Peukunen).	koillisesta.
DSCN1943_27	KYY 53:10	1.9.	Yksi Sorilan kylän tonteista (Peukunen).	kaakosta
DSCN1946_28	KYY 53:11	1.9.	Tampere Holvasti, myllynpaikka.	pohjoisesta
DSCN1947_29	-	1.9.	Tampere Holvasti, myllynpaikka.	pohjoisesta
DSCN1949_30	-	1.9.	Tampere Holvasti, myllynpaikka.	koillisesta
DSCN1955_31	-	1.9.	Partolasta Paloon vieneen tien arkeologisoitunut pohja Sorilanjoen etelärannalla.	koillisesta
DSCN1972_32	-	1.9.	Tampere Holvasti., läheiseen myllynpaikkaa liittyvä myllynkivi Holvastian talon pihassa.	luoteesta
DSCN1975_33	-	1.9.	Myllymoisio, historiallinen myllynpaikka	etelästä
DSCN1992_34	-	1.9.	Myllymoisio, historiallinen myllynpaikka	pohjoisesta
DSCN2003_35	-	1.9.	Myllymoisio, historiallinen myllynpaikka, eteläisempi patovalli.	etelästä
DSCN2004_36	KYY 53:12	1.9.	Myllymoisio, historiallinen myllynpaikka, pohjoisempi patovalli.	lounaasta
DSCN2025_37	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kylätontin luoteisosan tiilinen rakennus sekä hirsinen aitta.	kaakosta
DSCN2027_38	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kulkkaan päärakennus.	länsiluoteesta
DSCN2028_39	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kulkkaan päärakennuksen pohjoispuolista pihaa.	lounaasta
DSCN2030_40	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kulkkaan hirsinen aittarakennus.	kaakosta
DSCN2031_41	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kulkkaan tiilinen navetta.	länsilounaasta
DSCN2032_42	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kulkkaan tiilinen talli.	etelälounaasta
DSCN2033_43	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Päärakennuksen eteläpuoli.	itäkoillisesta
DSCN2036_44	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Tiilinen navetta.	koillisesta
DSCN2037_45	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Siilo tiilisen navetan luoteispuolella.	koillisesta
DSCN2039_46	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Vanhan Korven tilan tiilinavetan pohjoispuolinen alue, jota ei voitu tarkastaa.	koillinen
DSCN2041_47	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Resentti kiviperustus kylätontin eteläosassa.	koillisesta
DSCN2044_48	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kylätontin koillisosa Pulesjärventien eteläpuolella.	eteläkaakosta
DSCN2045_49	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Vanhan Korven tilan hirsinen päärakennus ja sen edustalla oleva ratsastuskenttä.	idästä
DSCN2046_50	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kylätontin koillisosassa oleva resentti peltoraunio.	lounaasta
DSCN2047_51	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kylätontin koillisosa Pulesjärventien pohjoispuolella.	länsilounaasta
DSCN2048_52	-	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Kylätontin luoteisosaa Pulesjärventien pohjoispuolella.	länsilounaasta
DSCN2049_53	-	2.9.	Messukylä - Ruovesi Sorila 1. Messukylä - Ruovesi -tielinja, joka on yhä käytössä peltotienä.	pohjoisiluoteesta
DSCN2050_54	KYY 53:13	2.9.	Vanha Kulkas - Utukka (Sorila - Palo) tielinja, joka on yhä käytössä peltotienä.	luoteesta
DSCN2056_55	KYY 53:14	2.9.	Tampere Sorila (Sorila): Sorilan kylätontti.	kaakosta
DSCN2058_56	-	2.9.	Vanha Kulkas - Utukka (Sorila - Palo) tielinja, joka on yhä käytössä peltotienä.	pohjoisesta

DSCN2060_57	KYY 53:15	2.9.	Laurintanhua-niminen tie on ollut käytössä ainakin 1700-luvun lopulta alkaen.	koillisesta
DSCN2062_58	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Läntisimmän kylätontin itäosaa.	koillisesta
DSCN2064_59	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Käytössä oleva kellari läntisimmän kylätontin itäosassa.	pohjoisesta
DSCN2066_60	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Peltoraunio tai kiukaan jäännös aitan eteläpäädyssä.	länneestä
DSCN2068_61	KYY 53:16	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Röykkiö 2 rannassa.	luoteesta
DSCN2070_62	KYY 53:17	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Kiviäitä rannassa.	itäkoillisesta
DSCN2072_63	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Päärakennuksen länsipuolella oleva maakumpare, jossa näkyvissä tiiliä. Maanomistajan mukaan tillet ovat peräisin vanhasta puretusta leivinuunista.	lounaasta
DSCN2079_64	KYY 53:18	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Saarenkannan päärakennus ja sen länsipuolta.	pohjoisesta
DSCN2087_65	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Läntisimmän kylätontin länsiosassa oleva 1900-luvun perunakuoppa.	pohjoisesta
DSCN2088_66	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Läntisimmän kylätontin länsiosassa oleva aitan perustus.	etelästä
DSCN2097_67	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Läntisimmällä kylätontilla sijaitseva aitta.	luoteesta
DSCN2104_68	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Keskimmäinen kylätontti.	pohjoisesta
DSCN2107_69	KYY 53:19	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Itäistä kylätonttia, seuraintalon pihapiiri.	pohjoisesta
DSCN2109_70	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Itäistä kylätonttia seuraintalon itäpuolella.	pohjoisesta
DSCN2113_71	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Itäistä kylätontti uuden omakotitalon pohjoispuolella.	etelästä
DSCN2115_72	-	3.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). Itäistä kylätontti uuden omakotitalon pohjoispuolella.	pohjoiskoillisesta
DSCN0002_2_73	KYY 53:20	7.9.	Tampere, Nurmi (Nurmis). historiallisen ajan asuinpaikka Kovapään tilan luoteispuolella.	lounaasta
DSCN0003_2_74	-	7.9.	Historiallisen ajan asuinpaikka Kovapään tilan luoteispuolella.	koillisesta
DSCN0004_75	KYY 53:21	7.9.	Tampere, Juoponlahti 2. 1700-luvun tielinja on kulkenut metsäsaarekkeen reunassa.	etelästä
DSCN0005_2_76	KYY 53:22	7.9.	Tampere, Juoponlahti 2. Rakennuksen pohja.	luoteesta
DSCN0006_2_77	-	7.9.	Tampere, Juoponlahti 2. Peltoraunio.	lounaasta
DSCN0008_78	KYY 53:23	7.9.	Tampere, Juoponlahti 2. Nauriskuoppa.	länsilounaasta
DSCN0009_79	-	7.9.	Tampere, Juoponlahti 2. Koekuoppa rakennuksen pohjassa ja löydöt.	etelästä
DSCN0011_80	-	7.9.	Tampere, Aitoranta, peltoraunio.	idästä
DSCN0013_81	-	7.9.	Messukylä – Ruovesi Nurmi 1. 1700-luvun tielinjaa Lintukallion lounaispuolella.	kaakosta
DSCN0015_82	KYY 53:24	7.9.	Messukylä – Ruovesi Nurmi 1. Vanhan tielinja viereen kasattuja kiviä.	luoteesta
DSCN0016_83	-	7.9.	Tampere Tuomisto. Vanhan tielinjan vieressä oleva röykkiö.	länneestä
DSCN0018_84	KYY 53:25	8.9.	Tampere, Palo (Pahio). Utukan tilan päärakennus.	koillisesta
DSCN0019_85	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahio). Utukan päärakennuksen itäpuolta.	pohjoisesta
DSCN0022_86	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahio). 1700-luvun tielinjaa Utukka – Kulkas (Palo – Sorila).	idästä
DSCN0023_87	KYY 53:26	8.9.	Tampere, Palo (Pahio). Utukan tilan kohdalla oleva kylätontti.	länneestä
DSCN0024_88	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahio). Vanhempi päärakennus.	lounaasta
DSCN0027_89	-	8.9.	Tampere, Palo Tarkastettu mahdollinen torpanpaikka.	lounaasta

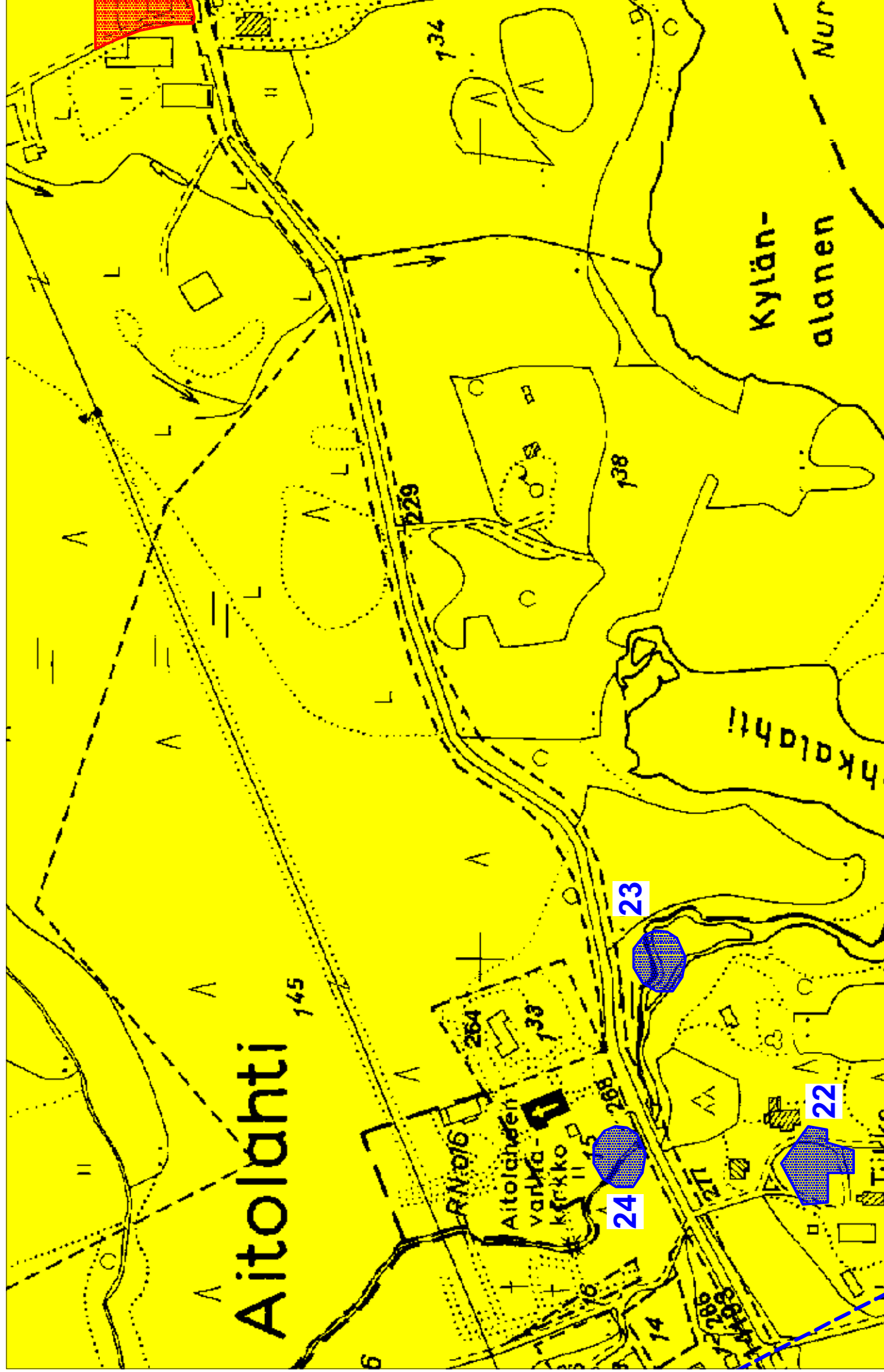
DSCN0029_90	KYY 53:27	8.9.	Tampere, Palo (Pahlo) Renitto. Kyläntontti Palonkyläntien pohjoispuolella.	idästä
DSCN0032_91	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahlo) Renitto. Pieni osa kyläntontista, joka sijaitsee Palonkyläntien pohjoispuolella, sijaitsee myös tien eteläpuolella olevan pusikon kohdalla.	koillisesta
DSCN0034_92	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahlo) Renitto. Kyläntontti Utukan tien ja Palonkyläntie välissä.	pohjoisesta
DSCN0035_93	-	8.9.	Tampere, Palo (Pahlo) Renitto. Kyläntontti Utukan tien ja Palonkyläntie välissä.	koillisesta
DSCN0040_94	-	8.9.	Tampere, Palo. Tarkastettu mahdollinen torpanpaikka.	itäkoillisesta
DSCN0042_95	-	8.9.	Pintapöimittu peltokaistale Utukan tien ja Palonkyläntien välissä sijaitsevan kyläntontin länsipuolella.	etelästä
DSCN0043_96	KYY 53:28	8.9.	Tampere, Palo (Pahlo) . Kyläntontit Utukan tilan mailla.	lännestä
DSCN2916_97	-	3.12.	Tampere, Messukylä – Ruovesi Sorila 3. Historiallinen tielinja näkyy maastossa peltotienä.	luotesta
DSCN2919_98	-	3.12.	Historiallinen Messukylä – Ruovesi tien linjaus kulkee osin nykyäänkin käytössä olevalla tielinjalla.	lounaasta
DSCN2925_99	-	3.12.	Kohde Messukylä – Ruovesi Sorila 2.	itäkaakosta
DSCN2926_100	-	3.12.	Kohde Messukylä – Ruovesi Sorila 2.	itäkaakosta
DSCN2927_101	-	3.12.	Kohde Messukylä – Ruovesi Nurmi 2	koillisesta

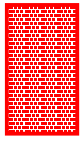

Kiinteä muinaisjännös suoja-alueineen

Muu kohde

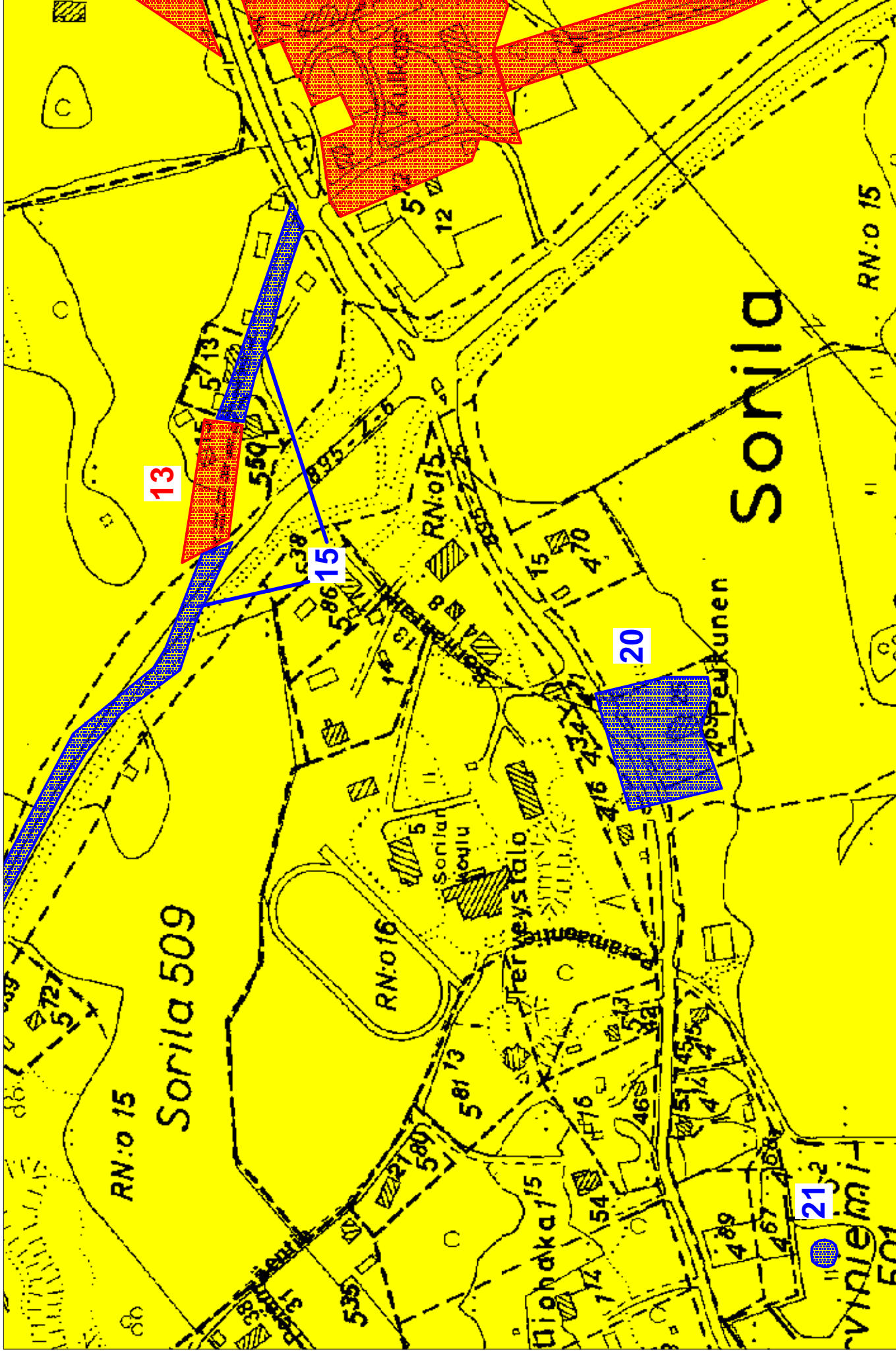

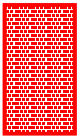
Kiinteä muinajäännös suoja-alueineen

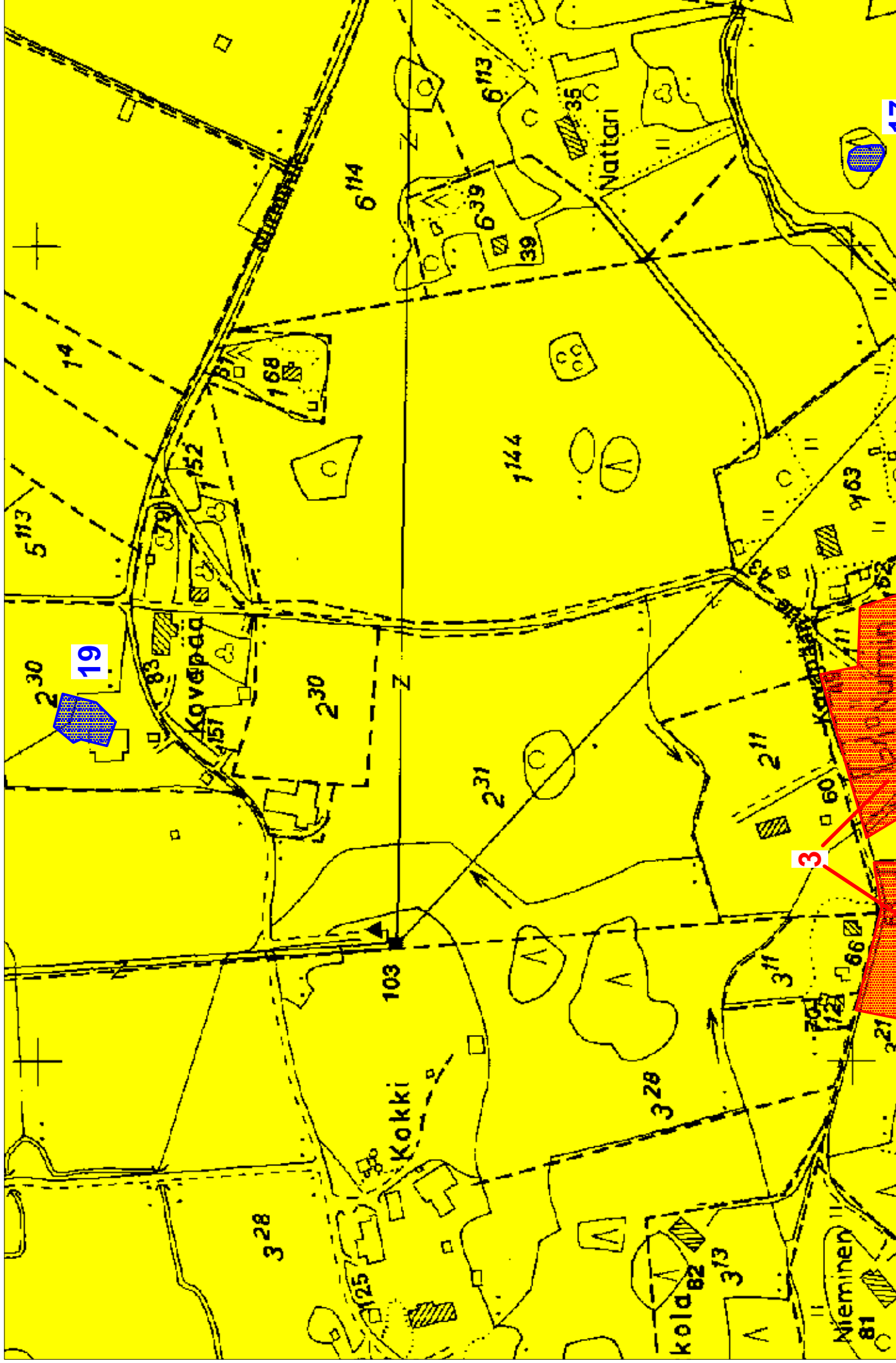
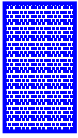
Muu kohde

Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

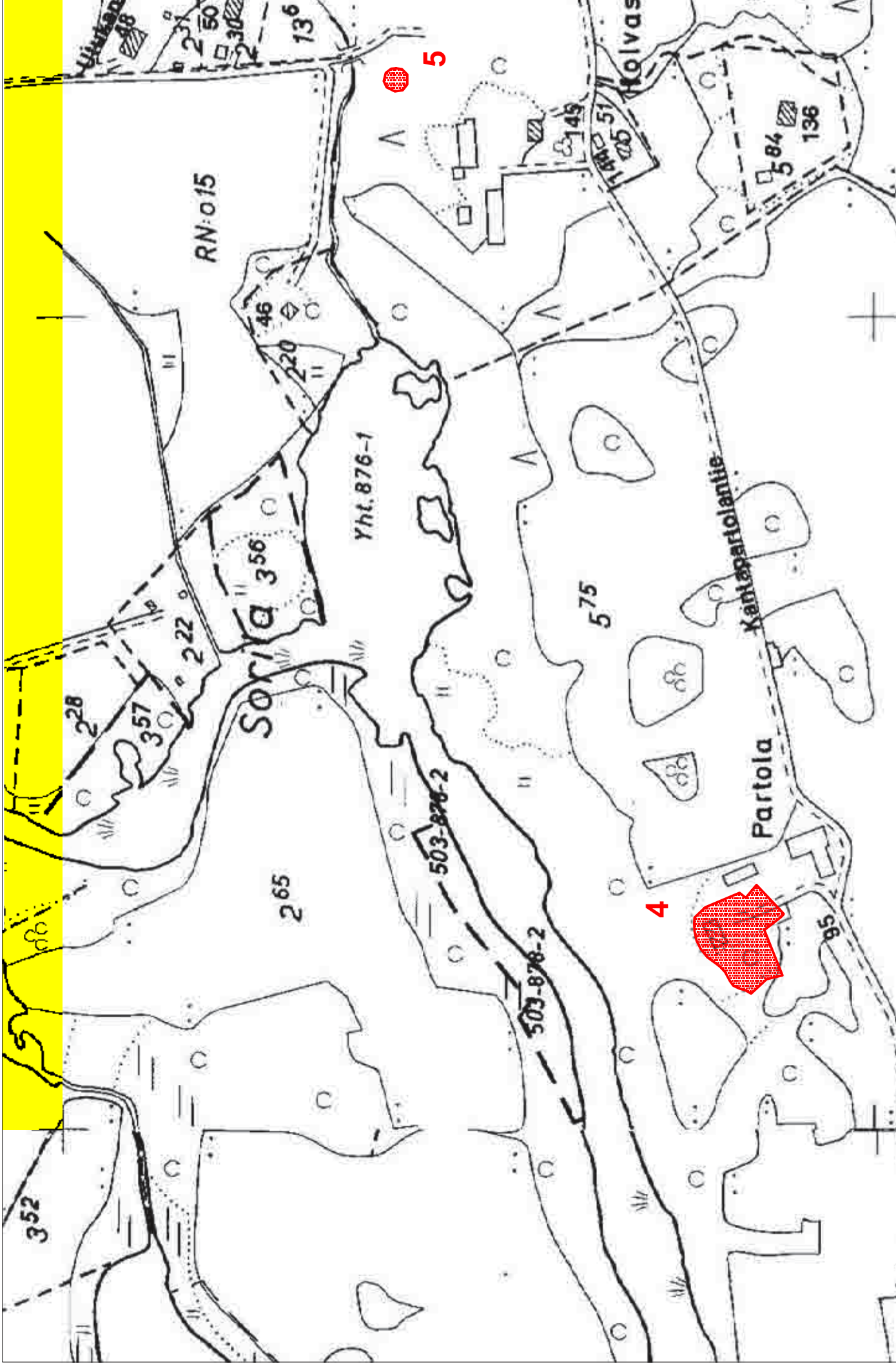
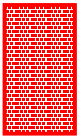

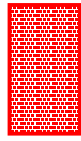
Muu kohde

Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

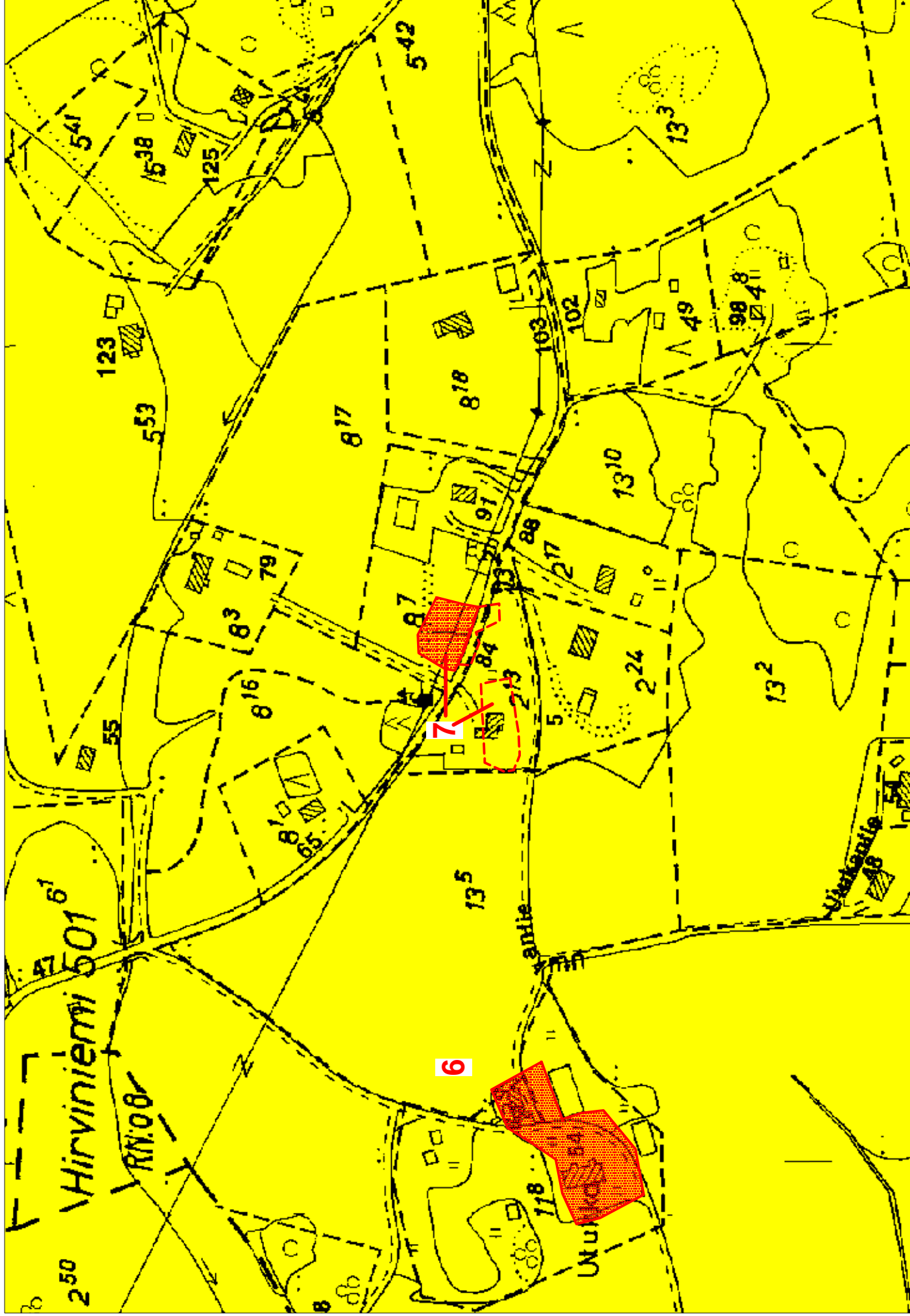
Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

Kylätontin tuhoutunut osa
Rauhoitusluokka 3

Muu kohde

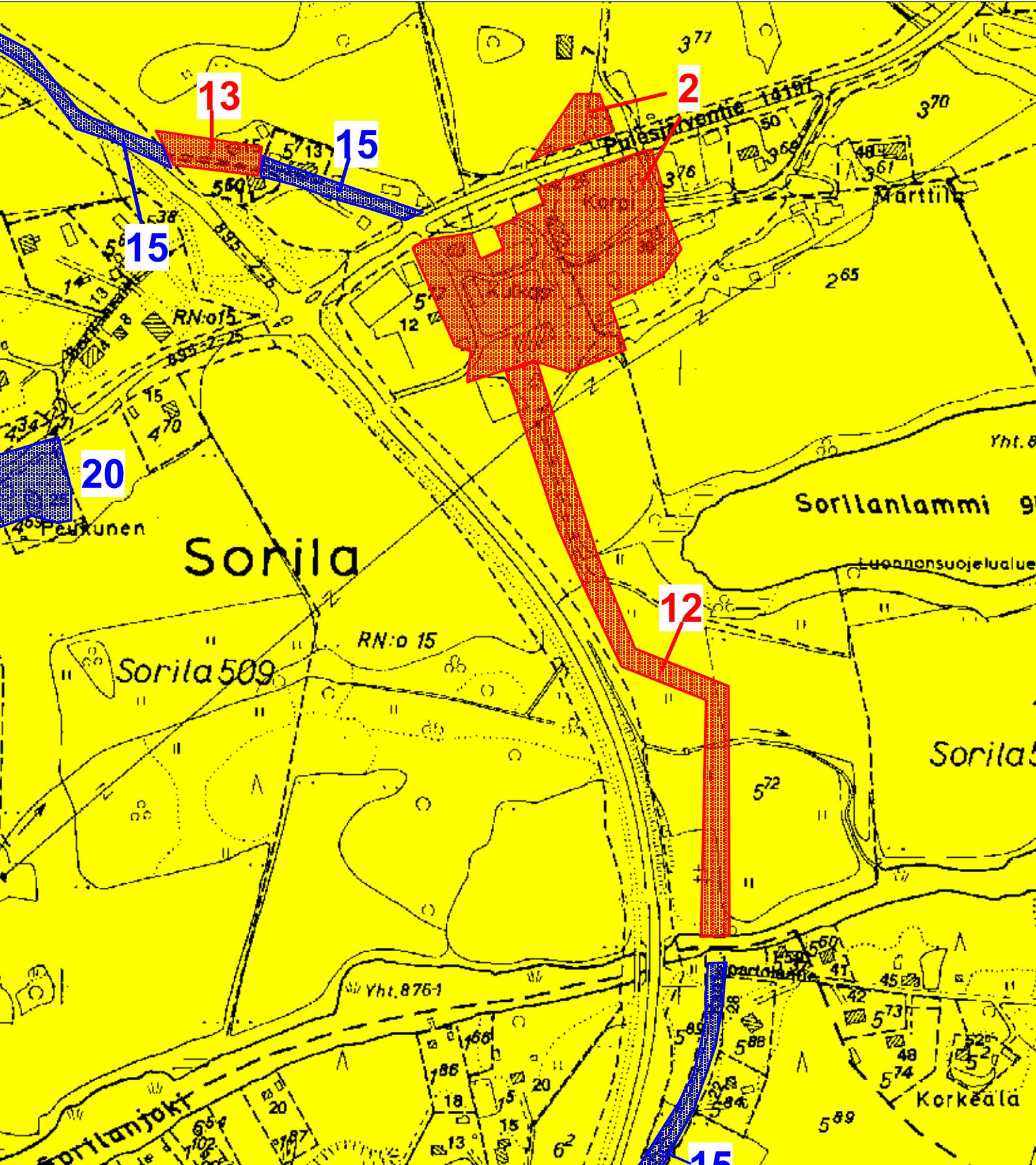

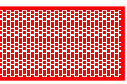

Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

Muu kohde

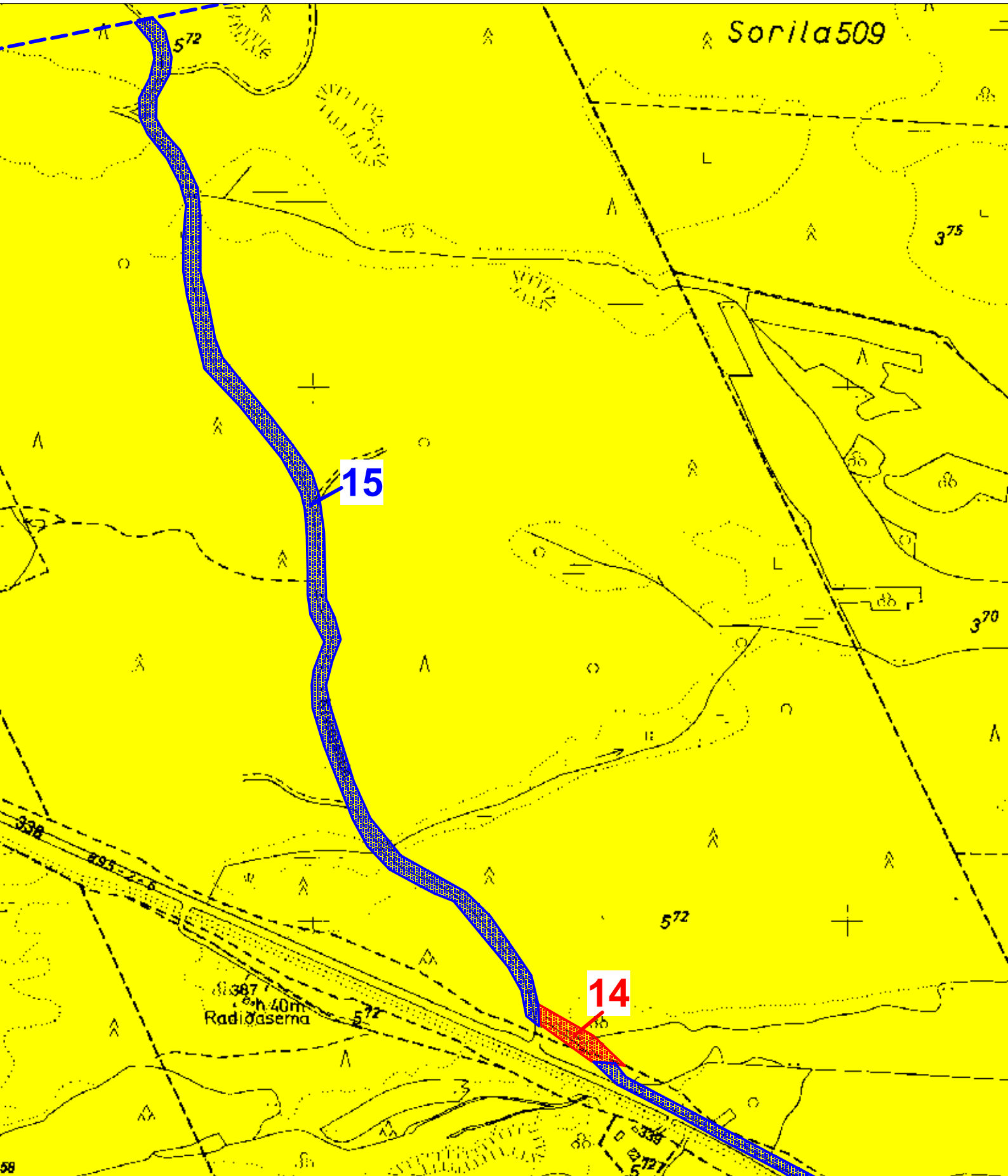

Kiinteä muinaisjäännös suoja-alueineen

Muu kohde

TAMPERE
NURMI-SORILAN OSAYLEISKAAVA-ALUEEN ARKEOLOGINEN TÄYDENNYSINVENTOINTI 2010
Kartta 14. Kohteen Nurmi (Nurmis) alueella havaitut rakenteet

MK 1: 1500

piirt. Kirsi Luoto

- muinaisjäännösalue suoja-alueineen
- rakenteet A - E
- rakenteet F - H

